

Vlaams
Parlement

stuk **1755** (2012-2013) – Nr. 1
ingediend op 19 oktober 2012 (2012-2013)

Beleidsbrief

Economie

Beleidsprioriteiten 2012-2013

ingediend door de heer Kris Peeters,
minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid

Inhoud

1. MANAGEMENTSAMENVATTING	5
2. OMGEVINGSANALYSE	7
Economisch klimaat.....	7
Ondernemerschap.....	7
Internationaal ondernemen	8
3. BEDRIJVEN DOOR CRISIS HELPEN.....	10
3.1. Waarborgregeling / Gigarant	10
3.2. Ondersteuning van bedrijven in moeilijkheden	12
3.3. Gefailleerden en armoede bij zelfstandigen	12
3.4. Rentetoeelage Hinder Openbare Werken.....	13
3.5. Informatie en communicatie over de financiering van ondernemingen	14
Monitoring kredietverlening	14
Informatieverstrekking.....	15
4. MEER EN STERKER ONDERNEMERSCHAP	16
4.1. Actieplan Ondernemerschap.....	16
Media-oproep.....	17
Brugprojecten economie – onderwijs	17
Vlaamse Jonge Ondernemingen (Vlajo) – Stichting Onderwijs en Ondernemen (UNIZO)	17
Ondernemingsplanwedstrijden	18
Maatregel ‘steun voor advies aan prestarters’	19
Oproep startersinitiatieven	20
Gelijke kansen in ondernemen	20
Actieplan ondernemend onderwijs.....	21
4.2. Een professionalisering van de bedrijfsvoering.....	21
Peterschapsprojecten.....	21
KMO-portefeuille	22
4.3. Geïntegreerd beleid voor overname en opvolging	24
4.4. Doelgroepgerichte informatieverstrekking	25
4.5. Integrerend ondernemerschapsbevorderend netwerk	26
4.6. Toegang tot kapitaal.....	26
Winwinlening.....	26
Kidsinvest en professionalisering van de zelfstandige kinderopvang	27
Arkimedes.....	27
BAN-Vlaanderen	28
FINMIX	28
Crowdfunding	29
4.7. Werkbaar werk.....	29
4.8. Ruimte om te ondernemen	30
Implementatie van het decreet ruimtelijke economie.....	30
Implementatie van het actieplan economisch locatiebeleid	30
Implementatie van het actieplan “activering on(der)benutte bedrijventerreinen”	32
Brownfieldconvenanten	32
Verduurzaming van bedrijventerreinen	33
4.9. Beleidsplan “winkelen in Vlaanderen”	33

5. EEN MEER GROENE ECONOMIE	34
5.1. De ecologiepremie	34
5.2. Ecologiepremie voor strategische ecologieprojecten	34
5.3. De groene waarborg.....	35
5.4. Optimalisering instrumenten van het Agentschap Ondernemen	35
Eco-efficiëntiescan	35
Rationeel Energiegebruik bij KMO's	36
Energie-efficiëntie en duurzame bedrijventerreinen	36
5.5. Verlenging benchmark en auditconvenant	37
5.6. Logistiek en Mobiliteit	37
5.7. Duurzame ontwikkeling.....	37
6. MEER GROEIENDE ONDERNEMINGEN.....	39
6.1. Klassieke instrumenten: van SIOS naar strategische transformatiesteun.....	39
6.2. Gazellen en Gazellesprong	40
6.3. Aantrekken en begeleiden van buitenlandse investeerders	41
6.4. Ondersteuning O&O–infrastructuur	42
7. EEN MEER INNOVATIEVE EN KENNISINTENSIEVE ECONOMIE	43
7.1. Geïntegreerd industriebeleid: actieplan nieuw industrieel beleid.....	43
Actualisatie van het Actieplan NIB	43
Een antwoord op de economische uitdagingen	44
Een onderbouwde transitiebenadering.....	44
Naar een slimme specialisatiestrategie	44
Fabriek van de Toekomst: Nieuw Industrieel Ondernemen.....	44
Vernieuwend sectoroverleg als hefboom van het NIB.....	45
Tina-fonds.....	46
Flanders Care – impulsloket	46
Creatieve industrie	47
7.2. Kennisdifusie van innovatie en businessmodellen.....	48
Platformwerking.....	48
Design platform Vlaanderen.....	49
LED-Netwerk.....	49
8. EEN EFFICIËNTE EN EFFECTIEVE OVERHEID	51
8.1. Administratieve vereenvoudiging/uniek loket EDRL.....	51
Beleid administratieve vereenvoudiging	51
Naar een meer geïntegreerd overheidsoptreden	51
De transactionele site voor de zoekende ondernemer	53
Promoten van public-procurement (digitaal aanbesteden) naar het bedrijfsleven.....	54
Algemene coördinatie omzetting EDRL.....	54
8.2. Efficiënte samenwerking tussen verschillende bestuursniveaus	54
Ondernemingsvriendelijke gemeenten.....	54
Provinciale bestuursniveau	56
Het federale bestuursniveau	56
Europa	56

<i>EU-Raad Concurrentievermogen</i>	<i>57</i>
<i>Het Europees Kader voor Staatssteun</i>	<i>58</i>
<i>EFRO – doelstelling 2: Regionaal Concurrentievermogen en Werkgelegenheid.....</i>	<i>58</i>
<i>EFRO - Doelstelling 3: Europese Territoriale Samenwerking</i>	<i>58</i>
<i>Toekomstig cohesiebeleid.....</i>	<i>58</i>
<i>Enterprise Europe Network.....</i>	<i>60</i>
<i>Internationaal.....</i>	<i>61</i>
 BIJLAGEN	 62
 1. overzicht resoluties en moties	 62
 2. Regelgevingsagenda	 68
 4. Opmerkingen Rekenhof.....	 72
 5. lijst afkortingen	 73

1. Managementsamenvatting

De uitdagingen uit het regeerakkoord en de beleidsnota economie 2009-2014 zijn nog steeds brandend actueel. Gezien de economische terugval in 2012 blijft het cruciaal om in te zetten op maatregelen die onze ondernemingen in staat stellen sterker uit de crisis te komen en erop toe te zien dat er voldoende financiering is om investeringen in Vlaanderen op peil te houden. Daarnaast blijft het eveneens van doorslaggevend belang de ingeslagen weg van de transformatie van de Vlaamse economie naar een meer open, internationale, groene en innovatieve economie aan te houden. Met de beleidsaccenten uit deze beleidsbrief wensen we dan ook verder bij te dragen aan de realisatie van de doorbraak 'open ondernemer' van het toekomstplan 'Vlaanderen in Actie'.

Een eerste belangrijke beleidsprioriteit in de beleidsbrief 2013 heeft betrekking op de problematiek van de **financiering van ondernemingen** of projecten. We willen met een bankenplan er zorg voor dragen dat de kredietverlening en financiering van bedrijven op peil blijft en zullen daarom niet alleen de kredietverstrekking van banken aan kmo's blijvend monitoren, maar eveneens de nodige faciliterende maatregelen nemen met verschillende waarborgregelingen ter ondersteuning van de lange termijn financiering. Hierbij blijven we de evolutie van het risicogehalte zorgvuldig opvolgen en waken we over de beheersing en beheersbaarheid van de risico's.

In het kader van het Actieplan Ondernemen werden in 2012 op het vlak van het creëren van **meer en sterker ondernemerschap** in Vlaanderen een aantal belangrijke zaken gerealiseerd. Zo werd door de Vlaamse Overheid in samenwerking met partners uit het middenveld in het voorbije jaar een begeleidingsaanbod gecreëerd heeft voor elke levensfase waarin een onderneming zich kan bevinden: van prestarter tot groeiende onderneming of een onderneming in fase van overdracht. Dit aanbod wordt in het najaar van 2012 en 2013 verder verfijnd en uitgebreid. Prestarters worden ondersteunt door ondernemingsplanwedstrijden en kunnen steun krijgen voor het toetsen van de haalbaarheid van een ondernemingsplan. Hiermee wordt ook uitvoering gegeven aan het Vlaams Jeugdbeleidsplan. Voor starters en jonge bedrijven wordt in het najaar van 2012 een oproep gelanceerd voor het uitrollen van een begeleidingsaanbod (zowel generiek als gericht op bepaalde doelgroepen), voor (snel)groeiende bedrijven wordt in de loop van 2013 een screenings- en begeleidingstraject voorzien en ook bij het overlaten of overnemen van een onderneming worden ondernemers in Vlaanderen geïnformeerd en ondersteund.

Op het terrein van het creëren van voldoende **ruimte voor ondernemerschap** in Vlaanderen werd in 2012 reeds een belangrijke stap gezet met de goedkeuring van het decreet ruimtelijke economie. Naar aanleiding van dit nieuwe decreet zullen ook een aantal nieuwe steunregelingen uitgewerkt worden, onder andere voor het verwerven en beheren van bedrijventerreinen, incubatoren en de (her)ontwikkeling van onrendabele bedrijventerreinen. Daarnaast zullen we in de loop van 2013 verder inzetten op kernversterking in het kader van het beleidsplan "Winkelen in Vlaanderen" en zal onder andere het kennisnetwerk detailhandel opgericht worden en werken we aan een handelspandenbeleid en aan de regionalisering van de Ikea-wet.

Op het vlak van de **vergroening van de Vlaamse economie** worden met de ecologiepremie-plus en de groene waarborgregeling reeds belangrijke instrumenten voorzien voor de Vlaamse ondernemingen. De groene waarborg wordt geëvalueerd. In de loop van 2012-2013 is een steuninstrument uitgewerkt geworden voor strategische ecologieprojecten. Dit instrument zal gericht zijn op de ondersteuning van projecten die een globale milieu-of energieoplossing op bedrijfsniveau bieden.

Meer doorgroei van bestaande ondernemingen is één van de doelstellingen van het Pact 2020. Met de verdere uitrol in 2013 van de 'Gazellesprong' wordt er een extra inspanning geleverd voor het tot stand brengen van een specifiek beleid voor groeiondernemingen. Gazellen zijn en blijven immers van groot belang voor de dynamiek, groei en nieuwe werkgelegenheid binnen de Vlaamse economie.

Om het Vlaams economisch weefsel duurzaam te transformeren, weerbaar te maken voor de globale ontwikkelingen in de wereldeconomie en tot een nieuw industrieel ondernemen te komen werd **het Nieuw Industrieel Beleid (NIB)** in het leven geroepen. De 50 acties die opgenomen werden in het Witboek NIB zullen in de loop van 2013 verder uitgevoerd worden. De omvorming van de strategische investerings- en opleidingssteun (SIOS) naar een strategische transformatiesteun (STS) zal, naast het Tina-Fonds, een belangrijke hefboom vormen ter ondersteuning van de transformatie van het industrieel weefsel in Vlaanderen.

Naast bovenstaande initiatieven zullen we in de loop van 2012 en 2013 eveneens een acties ondernemen om een aantal belangrijke sectoren verder te ondersteunen. Als onderdeel van Flanders Care willen we met het Impulsket Flanders Care (nieuw) ondernemerschap in de zorgsector stimuleren en starters in zorggerelateerde activiteiten ondersteunen. Daarnaast nemen we o.a. met Screen Flanders en het Design Platform Vlaanderen eveneens een aantal initiatieven om de creatieve sectoren in Vlaanderen verder te ondersteunen en te professionaliseren.

Op het institutionele vlak blijven we verder inzetten op administratieve lastenverlaging en wordt werk gemaakt van de geïntegreerde benadering van de ondernemer via de uitbouw van het uniek loket. De Vlaanderen is geen eiland daarom voeren we een beleid in interactie en afstemming met de andere beleidsniveau's. De uitvoering van de interne staatshervorming en de Zesde Staatshervorming zijn hierbij hefbomen. Ook zal blijvend worden afgestemd, ingespeeld en gewogen op het Europees beleid, in het bijzonder voor het toekomstige economische cohesiebeleid.

2. Omgevingsanalyse

Economisch klimaat

Het Pact 2020 stipuleert dat Vlaanderen in 2020 een duurzame topregio wordt. Volgens de regionale economische vooruitzichten 2012-2017 (september 2012) bedroeg de groei van het Vlaamse **bruto binnenlands product** in 2011 2,0%. Voor 2012 zou, op basis van de informatie beschikbaar in september 2012, de reële groei van het Vlaams bbp terugvallen tot -0,1%. 2012 wordt dus nog een moeilijk jaar maar in 2013 zou het milderden van de crisis in de eurozone, een heropleving van de activiteit in Vlaanderen mogelijk maken. Hierdoor wordt de groei van het Vlaamse bbp geraamd op +0,8%. Voor 2014-2017 wordt er een gemiddelde verwacht van 1,9%. (bron: HERMREG)

Het Vlaams Gewest is en blijft een welvarende regio. Het **Vlaamse bbp per inwoner** wordt voor 2011 geraamd op 29.200 euro; indien we rekening houden met de pendel naar Brussel zelfs 31.700 euro. Dat is ruim boven het EU27-gemiddelde van 25.200 euro kkp. Die welvaart is mede te danken aan een hoge **arbeidsproductiviteit**: 70.400 euro kkp voor 2011, vergeleken met het EU27-gemiddelde van 56.800 euro kkp. (bron: cijfermateriaal SVR)

Ondernemerschap

In het pact 2020 werden de volgende doelstellingen vastgelegd met betrekking tot ondernemerschap: "Tegen 2020 kent Vlaanderen een sterke ondernemerscultuur, stijgt het ondernemerschap en de waardering ervoor aanzienlijk, alsook het aantal ondernemingen in het Vlaamse Gewest, zodat we even goed scoren als de top vijf van de Europese regio's. Jonge starters worden aangemoedigd zodat de oprichtingsratio stijgt. Het ondernemerschap bij vrouwen, allochtonen en ouderen neemt toe tot een niveau dat evenredig is met hun aanwezigheid in de maatschappij. In 2020 is er meer doorgroei van bestaande ondernemingen."

Het **aantal ondernemingen** neemt verder toe in het Vlaamse Gewest. Op 1 januari 2012 waren er 469.635 btw-plichtige ondernemingen. Dit is 16% meer dan in 2005. Dit is toe te schrijven aan een sterke stijging van het aantal vennootschappen die een toename van 33% optekenen in diezelfde periode. De Vlaamse geboortegrade van nieuwe ondernemingen kent een licht schommelend verloop, bedroeg in 2011 2,6%. (Bron: Pact 2020). De TEA-index, die d.m.v. een enquête peilt naar het percentage van de beroepsbevolking die zegt actief bezig te zijn met het opzetten van een onderneming of in de voorbije drie jaar al een eigen onderneming opgericht te hebben, bedroeg voor Vlaanderen in 2011 4,8%. Dit is een stijging vergeleken met de voorgaande jaren. (Bron: GEM). Vlaanderen telt 9,4% zelfstandigen in de bevolking 15-64 jaar en scoort hiermee iets lager dan in EU-27 (10,3%).

Met het Pact2020 streven we ook naar een hogere aanwezigheid van ondernemerschap bij vrouwen, ouderen, gehandicapten en personen van allochtone origine. Het aandeel van vrouwen en het aandeel van de 50-plussers in het aantal zelfstandigen en ondernemers is nog steeds lager dan hun respectievelijke bevolkingsaandelen. In 2010 waren er 35,3% vrouwen (tegenover 51,0% in de

bevolking) en 33,5% personen van 50 jaar of ouder (tegenover 45,4% in de bevolking). (Bron: Pact 2020)

De Global Entrepreneurship Monitor (GEM) meet ook de houding in de samenleving t.o.v. ondernemerschap en de wenselijkheid van het opstarten van een eigen onderneming. In 2011 vond 67,6% van de volwassen Vlamingen dat ondernemerschap een wenselijke carrièrekeuze is. In 2010 was dit slechts 61,92 %. Verder is 59% van oordeel dat succesvolle, nieuwe ondernemers een hoge status hebben en respect verdienen, dit in vergelijking met 52,62 % in 2010. Uit deze cijfers blijkt dat er een groeiende **waardering voor ondernemerschap is**.

Het aandeel snelgroeiende ondernemingen in het Vlaams gewest blijft, mede onder invloed van de onzekere economische omstandigheden, beperkt. Op 1 januari 2010 realiseerden 1.059 Vlaamse ondernemingen (3,12%) met minstens 10 personeelsleden in dienst, de voorbije drie jaren een cumulatieve groei van jaarlijks 20% in het aantal personeelsleden. (bron: Pact 2020)

Internationaal ondernemen

Pact 2020 formuleert volgende doelstellingen: het aantal buitenlandse directe investeringen in het Vlaamse Gewest neemt toe, evenals het ermee gepaard gaande investeringsbedrag. Ook het aantal exporterende bedrijven moet toenemen en het aantal exporterende kmo's verdubbellen. Het aandeel van de totale Vlaamse uitvoer naar snelgroeiende markten groeit tegen 2020 tot 10%.

Na de sterke daling in 2009, nam het aantal **buitenlandse directe investeringen** alleen maar toe en bereikte in 2011 zelfs het hoogste niveau sinds 2004, namelijk 174 investeringsprojecten. 50% van de buitenlandse directe investeringen waren greenfield projecten. Ondanks de stijgende lijn in de investeringsprojecten, fluctueerde het investeringsbedrag. In 2009 investeerde men 1,16 miljard euro, in 2010 steeg het investeringsbedrag naar 2,03 miljard euro om in 2011 te dalen naar 1,79 miljard euro. (bron: Pact 2020 en Vrind 2012)

Na de inzinking van 2009, steeg de **Vlaamse goederenexport** twee jaar op rij. In 2011 was de Vlaamse uitvoer goed voor 283,7 miljard euro. Uit de analyse blijkt een groeiende diversificatie van de Vlaamse uitvoer. Ondanks de stijgende uitvoercijfers, is de export steeds meer geconcentreerd bij een beperkt aantal Vlaamse **ondernemingen**. In 2011 dienden 17.700 Vlaamse ondernemingen een exportaangifte in.

Het leeuwendeel van de Vlaamse uitvoer gaat traditioneel naar de landen van de EU27 (70,3% in 2011). De buurlanden Duitsland, Frankrijk en Nederland vormen daarbij de hoofdbrok (44,9%). De laatste jaren neemt echter het belang van de EU27 en van de buurlanden af, terwijl de BRIC-landen komen opzetten (7,3%). De overige opkomende handelsblokken N11¹ (3,6%), de Aziatische Tijgers² (1,9%) en de ASEAN³ (1,1%) vormen momenteel nog een vrij beperkt deel van de Vlaamse uitvoer, maar hun belang neemt geleidelijk toe. (bron: pact 2020 en vrind 2012).

¹Bangladesh, Egypte, Indonesië, Iran, Zuid-Korea, Mexico, Nigeria, Filippijnen, Pakistan, Turkije en Vietnam

²Singapore, Zuid-Korea, Hongkong en Taiwan

³Brunei, Cambodja, Filippijnen, Indonesië, Laos, Maleisië, Myanmar, Singapore, Thailand en Vietnam

3. Bedrijven door crisis helpen

We willen de gezonde bedrijven door de crisis heen helpen omdat ze voor de duurzame jobs van de toekomst kunnen zorgen. We nemen dan ook maatregelen om bedrijven op korte termijn in staat te stellen het hoofd te bieden aan de acute gevolgen van de crisis. Daartoe zetten we in op een kader dat bedrijfsinvesteringen blijvend stimuleert door een goede toegang tot kapitaal, het faciliteren van de kredietverlening door financiële instellingen en het informeren van bedrijven over de financieringsmogelijkheden.

Door de implementatie van de nieuwe Basel III vereisten voor de banken vanaf 2013 staan we op een keerpunt op het vlak van de lange termijn financiering van de economie. Banken zullen minder lange termijnsfinanciering (+ 7 jaar) kunnen aanbieden tenzij ze belangrijke kapitaalsverhogingen doorvoeren.

De bottle neck is dus niet de hoeveelheid aangetrokken spaargeld maar het eigen vermogen van de bank dat bepalend is voor de risico's inzake financiering die mogen worden genomen. De duurtijd van het engagement van de bank is daarbij een bepalende factor waardoor klassieke projectfinanciering zowel van bedrijven als van nonprofit instellingen moeilijk te verkrijgen valt. Het inschrijven van herfinancieringsclausules kan een oplossing bieden maar verschuift het risico van die herfinanciering naar de projecteigenaar. Een projecteigenaar kan zich via swaps wel indekken tegen het renterisico maar het marge-risico om binnen 7 à 8 jaar een herfinanciering te kunnen bekomen is vandaag in de markt quasi onverzekerbaar.

Het is daarom belangrijk dat voor de lange termijnfinanciering andere horizons verkend worden: verzekeraars en pensioenfondsen zijn institutionele beleggers die bij uitstek geschikt zijn om lange termijnengagements aan te gaan. Er zijn diverse instrumenten denkbaar : private obligatie-uitgiften, projectobligaties, specifieke investeringsfondsen al of niet gericht naar kmo's, modellen gebaseerd op de coöperatieve gedachte, ...

De doelstelling is om de kredietverlening op peil te houden door het bestaande (waarborg)instrumentarium te optimaliseren. Tevens wordt nagegaan welke bijkomende pistes mogelijk zijn, waarbij we de evolutie van het risicogehalte zorgvuldig opvolgen. Daartoe wordt onderzocht welke aanpassingen aan de Gigarant-regelgeving nuttig zijn.

Ook voor ondernemers die in moeilijkheden dreigen te komen worden een aantal maatregelen verder uitgebouwd: preventief bedrijfsbeleid, de rentetoeelage voor hinder bij openbare werken en de begeleiding van ondernemers in armoede en gefailleerden.

3.1. Waarborgregeling / Gigarant

De Vlaamse overheid beschikt over verschillende waarborginstrumenten om bedrijven een duwtje in de rug te geven. PMV neemt hiervan het beheer waar met de nv Waarborgbeheer en de nv Gigarant.

De **Waarborgregeling** geldt voor waarborgbedragen tot en met 1,5 miljoen euro per onderneming. In 2011 werden 1.576 verbintenissen gewaarborgd voor een bedrag van 204 miljoen euro. Sinds de start en tot het einde van 2011 was er een totaal verbruikt waarborgbedrag van 870 miljoen euro voor 7.155 gewaarborgde verbintenissen. Dankzij die waarborgen werden er bankkredieten verkregen voor in totaal 1,433 miljard euro. De kredieten die dankzij de Waarborgregeling werden verstrekt, hebben op hun beurt voor meer dan 1,96 miljard euro aan investeringen mogelijk gemaakt. Dat betekent dat voor elke euro waarborg meer dan 2,25 euro investeringen worden gerealiseerd. Dat wijst op de aanzienlijke hefboomwerking van de Waarborgregeling.

In 2012 zijn de Waarborgbesluiten aangepast. Ten eerste wordt een kader voorzien, waardoor in geval van crisis, zeer snel bijkomend een aantal vormen van overbruggingsfinanciering onder de waarborg kunnen gebracht worden. Dit behelst voornamelijk financieringen voor de wedersamenstelling van het bedrijfskapitaal en de mogelijkheid om de bestaande waarborg van het Vlaamse Gewest te verlengen.

Ten tweede wordt het mogelijk wordt om een differentiatiebeleid te voeren en zo de risico's van het Vlaamse Gewest, verbonden aan de Waarborgregeling, beter te kunnen beheersen en te sturen indien dit noodzakelijk zou blijken.

Op dit moment wordt onderzocht of de crisisomstandigheden de snelle invoering van bepaalde vormen van waarborgen voor overbruggingsfinanciering noodzaken.

Gigant is er voor kmo's of grote ondernemingen die behoefte hebben aan kredietwaarborgen boven 1,5 miljoen euro. De waarborg kan oplopen tot 80% van het onderliggende krediet. De maximale looptijd bedraagt acht jaar. Het fonds beschikt over een totaal garantiebudget van anderhalf miljard euro. Sinds de start in 2009 verleende Gigant aan 16 bedrijven voor 441 miljoen euro aan waarborgen, goed voor 755 miljoen euro aan kredieten. Zonder de waarborg van Gigant zou het voor heel wat van die bedrijven onmogelijk zijn geweest om de nodige financiering te bekomen. De tussenkomst van Gigant heeft dus een cruciale rol gespeeld in de continuïteit en de verdere ontwikkeling van die ondernemingen en bij het in stand houden van het economische weefsel in Vlaanderen. Rekening houdend met het afbouwschema van de betrokken kredieten, bedroeg de portefeuille van uitstaande waarborgen op 30/6/2012 nog 306,8 miljoen euro.

Het potentieel van Gigant wordt nog onvoldoende ingezet om lange termijnfinanciering en bedrijfsinvesteringen te ondersteunen. Gigant werkt daarom aan concrete voorstellen om het waarborginstrument meer in te zetten om de mogelijke impact van de zeer stringente Basel-richtlijnen op het algemeen kredietbeleid naar kmo's en grote ondernemingen toe, te helpen opvangen.

Vanaf 16 april 2012 verleent Waarborgbeheer nv ook groene waarborgen. Dit wordt in punt 5.2. verder uitgewerkt.

3.2. Ondersteuning van bedrijven in moeilijkheden

Preventief Bedrijfsbeleid heeft als doel financieel gezonde ondernemingen die problemen willen voorkomen of bestaande moeilijkheden willen opvangen, te ondersteunen. Preventief Bedrijfsbeleid (PBB) wil bedrijven sensibiliseren om bewust na te denken over de continuïteit en de toekomststrategie van hun onderneming. PBB is gebaseerd op een akkoord tussen de sociale partners in de schoot van het VESOC. In dit akkoord wordt sterk de nadruk gelegd op het vrijwillige initiatief door de bedrijven, maar eveneens op aanmelding van mogelijke continuïteitsproblemen via werknemers.

Het Agentschap Ondernemen wordt bij het uitbouwen van dit beleid geadviseerd door het daartoe opgerichte paritair samengestelde Comité Preventief Bedrijfsbeleid. Sinds de opstart van het Comité in 2009 en na het vastleggen van de nodige werkwijzen, heeft het Agentschap Ondernemen op diverse terreinen en via diverse media belangrijke inspanningen geleverd tot bekendmaking van het initiatief. Desondanks blijft het effectieve gebruik van het systeem beperkt. Tot op heden werden er 100 dossiers aangemeld (vrijwillige en niet-vrijwillige meldingen).

Na evaluatie en suggesties door het Comité Preventief Bedrijfsbeleid en via het uitwerken van een betere en meer doeltreffende definitie van een “bedrijf dat dreigt in moeilijkheden te geraken” samen met professionelen met diverse expertise, is de uitbreiding van het toepassingsgebied een feit. PBB richt zich op ondernemingen met potentieel, maar met een continuïteitsdreiging.

Tegelijkertijd moet de bekendmaking van de maatregel worden vergroot en geoptimaliseerd, dit voornamelijk bij de zogenaamde intermediairs. Op gerichte wijze moet samenwerking met en betrokkenheid van specifieke tussengroepen (kredietinstellingen, erkende dienstverleners, accountants en revisoren in direct contact met bedrijven, bedrijfsorganisaties,...) nagestreefd worden om een gepersonaliseerde sensibilisering te voeren over de continuïteitsproblematiek. Daarnaast wordt eveneens alles in het werk gesteld om ook de signaalfunctie te verduidelijken van de werknemers(organisaties) die via het Comité Preventief Bedrijfsbeleid passende tussenkomsten kunnen initiëren.

Verdere informatie- en sensibiliseringsmomenten worden gehouden bij de reeds erkende dienstverleners PBB, teneinde hen aan te zetten om vanuit hun eigen werkkring zelf bedrijven te detecteren en te benaderen voor het stappenplan PBB. Ook infosessies in samenwerking met diverse actoren in het werkveld en met individuele en groepen van dienstverleners in PBB worden beoogd.

3.3. Gefailleerden en armoede bij zelfstandigen

Sinds 2010 verleent de Vlaamse overheid aan **Tussenstap**, een afdeling van de vzw Zenitor, een subsidie. Ondernemers in nood kunnen kosteloos beroep doen op Tussenstap voor vragen in verband met:

- bedreigingen voor het voortbestaan van hun zaak;
- een gedwongen stopzetting van hun onderneming;
- knelpunten die specifiek zijn voor tweedekansondernemers.

In 2011 kreeg Tussenstap een veelvoud van de verwachte oproepen te verwerken (2.599 t.o.v. 1.000). Ook het aantal huisbezoeken dat moest worden afgelegd werd veruit overschreden (486 t.o.v. 200). Uit deze cijfers en uit de recente statistieken aangaande faillissementen is te verwachten dat de nood aan zulke hulpverlening niet zal dalen. Om capaciteit te creëren om aan de stijgende vraag te beantwoorden werd de steun aan Tussenstap in 2012 verhoogd tot 200.000 euro en werd ook een werkingssubsidie van 100.000 euro toegekend aan de vzw **Efrem**, een vzw die voornamelijk actief is in de provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Antwerpen. Efrem beperkt zich niet tot het verlenen van advies, maar treedt ook actief op in procedures van schuldbemiddeling. In die zin wordt vanaf 2012 een aanvullende dienst beschikbaar voor de ondernemers in moeilijkheden.

Beide vzw's hebben zich geëngageerd tot een verregaande afstemming van de activiteiten, opdat een optimale dienstverlening kan worden verstrekt. In 2013 zullen de organisaties een aantal stappen ondernemen die moeten resulteren in een fusie.

Het Agentschap Ondernemen zal nagaan op welke wijze de bestaande dienstverlening inzake de financiële begeleiding van ondernemers en ondernemingen in moeilijkheden nog beter aansluiting kan vinden bij de opdrachten van Tussenstap/EFREM. Daarbij kan ingespeeld worden op het overwinnen en overbruggen van tijdelijke moeilijkheden, maar soms is het ook noodzakelijk om ondernemers te begeleiden om uit een te weinig rendabele onderneming te stappen en deze stop te zetten zonder dat de achterliggende ondernemer met schulden overblijft.

3.4. Rentetoelage Hinder Openbare Werken

De maatregel "Rentetoelage bij Hinder door Openbare Werken" tracht de gevolgen van openbare werken voor zelfstandigen en kmo's zo beperkt mogelijk te houden.

Deze maatregel werd vanaf 1 januari 2011 uitgebreid naar bestaande beroepsleningen die voor de start van de openbare werken zijn aangegaan voor de financiering van investeringen of activiteiten van de onderneming. Voordien was de maatregel alleen bestemd voor nieuw afgesloten overbruggingskredieten.

Door het openzetten van de maatregel voor de bestaande beroepsleningen is in 2011 het aantal aanvragen fors toegenomen in vergelijking met de vorige jaren. In de periode van 10 juli 2007 tot 31 december 2010 werden bij het Agentschap Ondernemen in totaal 75 nieuwe aanvragen geregistreerd, waarvan 6 in 2007, 11 in 2008, 32 in 2009 en 26 in 2010. In het volledige jaar 2011 werden 358 nieuwe aanvragen van de rentetoelage geregistreerd. Die grotere instroom zette zich door tijdens de eerste zes maanden van 2012 met 204 geregistreerde nieuwe aanvragen tot eind juni.

In 2011 werden 312 aanvragen gunstig beslist en bedroeg de toegekende steun 2.416.151,31 euro. In de eerste helft van 2012 werden al 187 aanvragen gunstig beslist en kon 1.662.390,07 euro steun worden toegekend.

Uit deze cijfers blijkt dat de mogelijkheid om een rentetoelage aan te vragen, meer en meer bekend geraakt bij de doelgroep van zelfstandigen en kmo's en bij hun boekhouder of bankier. Een terugloop van het aantal nieuwe aanvragen ligt niet in de lijn van de verwachtingen.

3.5. Informatie en communicatie over de financiering van ondernemingen

Monitoring kredietverlening

De monitoring van de kredietverlening aan ondernemingen, opgestart in 2009, werd doorgezet. In 2011 werd de monitoring omgevormd tot een webpagina⁴ die naast regelmatige updates, ook extra informatie verschaft aan de geïnteresseerde leek en de gebruiker begeleid naar bevoegde instellingen rondom de materie.

Net als in 2011, wordt 2012 tot nu toe gekenmerkt door een stijgende trend in de kredietverlening aan Vlaamse ondernemingen. In het tweede trimester van 2012 wijzen de cijfers nog steeds op een groot volume aan ondernemingskredieten: volgens Febelfin bedraagt het volume in juni 130,781 miljard euro. Dit komt neer op een stijging van 3,06% tegenover een jaar geleden.

Ondanks deze positievere evolutie, is de nood aan monitoring niet verdwenen. In het tweede kwartaal van 2012 gaven de Belgische banken immers aan dat ze de niet-rente kredietvoorwaarden voor het eerst in drie jaar tijd hebben aangescherpt. Hoewel deze verstrakking van de kredietvoorwaarden voor alle categorieën geldt, is ze het meest uitgesproken voor de kmo's. De banken verwachten in de loop van het derde kwartaal van 2012 een verdere verstrakking van hun kredietvoorwaarden, voornamelijk voor de grote bedrijven. Vanuit het oogpunt van de ondernemingen werden de algemene kredietvoorwaarden opnieuw als licht ongunstig beschouwd. Voorts verslechterden de specifieke niet-rente kredietvoorwaarden (kosten, kredietvolumes, gevraagde waarborgen) verder. Enkel de rentetarieven lieten, volgens de ondernemingen, een verbetering optekenen.

In 2013 zou ook de eerste fase van Basel III in voege treden. Wat allemaal de specifieke gevolgen hiervan kunnen zijn voor de kredietverlening aan de onderneming is nog niet helemaal duidelijk, maar wel valt te verwachten dat een hogere "fundingcost" gelinkt aan strengere kapitaal vereisten, mogelijk een negatieve impact kunnen hebben op de (groei van) kredietverlening. Ter ondersteuning van de in september 2012 nieuw opgestarte dialoog met ondernemersorganisatie en banken over deze problematiek zal in het voorjaar van 2013 ook een studiedag georganiseerd worden over de impact van Basel III op de financiering van ondernemingen en hoe de overheid hierop kan inspelen.

⁴ <http://www.ewi-vlaanderen.be/category/speciaal/kredietverlening-aan-ondernemingen>

Informatieverstrekking

De vele maatregelen die de overheid ter beschikking stelt om de financiering van kmo's te ondersteunen zijn nog steeds te weinig gekend bij de ondernemers. Om de doorstroming van deze kennis te verbeteren zullen in 2013 verschillende acties worden ondernomen zowel d.m.v. elektronische media, de dienstverlening van het Agentschap Ondernemen en via verschillende (gesubsidieerde) activiteiten van de bedrijvenorganisaties (vb. Vlaamse Startersdag, Bryo dagen,...).

4. Meer en sterker ondernemerschap

We willen dat genoeg mensen de stap zetten naar een eigen zaak en dat er veel kwalitatief sterke starters zijn in Vlaanderen. Daarom nemen we een aantal maatregelen om de ondernemerscultuur in Vlaanderen verder te stimuleren. Het gaat dan onder andere om acties die het belang van ondernemerschap in het onderwijs aan bod willen laten komen en een positief beeld van ondernemerschap in de media willen brengen.

Daarnaast worden ook maatregelen genomen die prestarters en starters goed voorbereiden op het opstarten van een onderneming en die een professionalisering van diverse aspecten van de bedrijfsvoering stimuleren.

Ook voor het voorzien van genoeg ruimte voor startende ondernemingen en ondernemingen die willen uitbreiden of herlokalisieren worden in de loop van 2012 en 2013 een aantal maatregelen op punt gezet.

4.1. Actieplan Ondernemerschap

Tijdens de eerste jaarhelft van 2012 werd een update 2012 van het Actieplan Ondernemerschap aan de Vlaamse Regering voorgelegd. De update behoudt grotendeels dezelfde focus als het Actieplan dat in 2011 werd voorgesteld, m.n. “het sensibiliseren en informeren rond ondernemerschap en het informeren en begeleiden van prestarters en starters”. In de update werden ook initiatieven aangekondigd die in 2012 voor een nieuwe impuls zullen zorgen. Die nieuwe impulsen worden verder in deze beleidsbrief beschreven.

In 2013 zal er opnieuw een update van het Actieplan Ondernemerschap met inbegrip van een jaarlijkse monitoring worden opgemaakt. Op basis van de monitoring kunnen er waar nodig bijstellingen aan de acties uit het Actieplan worden doorgevoerd. Om na te gaan wat de effecten zijn van de in het Actieplan opgenomen acties op ondernemerschap, is een evaluatie van het Actieplan in zijn geheel aangewezen. In 2013 zal gestart worden met de voorbereiding van deze evaluatie. Bij deze evaluatie zal er specifiek aandacht uitgaan naar gelijke kansen.

In 2013 wordt in overleg met de minister van Jeugd verder onderzocht in welke mate het jeugdwerk een leerpartner kan zijn, en hoe de organisaties die jongeren informeren en begeleiden in ondernemerschap beter bekend kunnen geraken bij jeugdorganisaties. Bijzondere aandacht gaat hierbij uit naar die trajecten die maatschappelijk kwetsbare jongeren betrekken. In 2013 wordt ook een bijdrage gedaan aan het tussentijdsrapport voor het Vlaams Jeugdbeleidsplan en het Vlaams Actieplan Kinderrechten. Op basis hiervan zal in gesprek gegaan worden met minister van Jeugd over de eventuele te nemen stappen in uitvoering van beide plannen.

Media-oproep

Eind 2010 werd beslist om 8 projecten in de oproep media te co-financieren. Deze projecten hebben als doel om het ondernemerschap op positieve wijze in beeld te brengen en hebben daarnaast ook een crossmediaal luik om de kijkers verder te betrekken.

In 2013 zullen heel wat programma's uitgezonden worden. Aan de hand van de bereikte kijkcijfers en andere gegevens over de programma's zal gestart worden met een evaluatie van het effect van deze oproep.

Brugprojecten economie – onderwijs

Via de brugprojecten worden middelen voorzien voor projecten waar samenwerkingsverbanden gecreëerd worden met het oog op het tot stand brengen van nieuwe vormen van kennisuitwisseling tussen het bedrijfsleven en het onderwijs.

De projecten, die in de oproep van 2010 voor steun geselecteerd werden, kwamen in de loop van 2012 op kruissnelheid. Projecten, die bij de oproep 2008 werden gesteund, liepen in 2012 grotendeels ten einde. Zij maakten het voorwerp uit van een evaluatie.

Er werd 2 miljoen euro voorzien voor een nieuwe oproep in 2012. De specifieke beleidsdoelstellingen van deze nieuwe oproep werden geformuleerd in afstemming met de beleidsdomeinoverschrijdende werkgroep ondernemend onderwijs en waren de volgende:

- valorisatie en verankering van succesvolle projecten;
- impulsprogramma voor de lerarenopleiding;
- beeldvorming naar het onderwijs toe m.b.t. (knelpunt)beroepen in het kader van het Nieuw Industrieel Beleid (NIB), dit aansluitend bij de doelstellingen van het STEM-actieplan.

Vlaamse Jonge Ondernemingen (Vlajo) – Stichting Onderwijs en Ondernemen (UNIZO)

Op het vlak van ondernemerschapsonderwijs werden enkele basispartners erkend die voor hun werking structureel gefinancierd worden.

Zo werd er in 2012 een ad nominatim subsidie van 1.100.000 euro toegekend aan de vzw Vlaamse Jonge Ondernemingen. In het schooljaar 2012-2013 zal **Vlajo** 43.800 studenten bereiken met zijn productportfolio. Daarnaast organiseert Vlajo de Trainingsdagen voor studenten, de Wedstrijd "Beste ondernemende klas 2012" – ViA Wisselbeker Vlaamse Regering en Nationale marktdagen.

Het meerjarenplan van Vlajo uit 2009 voorziet een bereik van 100.000 studenten tegen 2014. In 2013 wordt voor de vzw Vlajo een groei in de kredieten voorzien om dit ambitieus groeipad op vlak van leerlingenbereik te kunnen realiseren evenals om de acties gericht op de lerarenopleiding te ondersteunen.

In 2012 werd eveneens een ad nominatim subsidie van 315.000 euro toegekend aan de private **Stichting Onderwijs en Ondernemen** van UNIZO.

Dit gebeurde met het oog op het realiseren van onder meer onderstaande operationele doelstellingen:

- Spelenderwijs ondernemingszin ontwikkelen in het **basisonderwijs**;
- Verspreiding en toepassing van de **Leeronderneming** in het **secundair onderwijs**;
- Training 'Ondernemerscompetenties' voor lesgevers secundair onderwijs (**Masterclass**);
- Verspreiding en toepassing van de **Leeronderneming** in het **hoger onderwijs**;
- Uitbouwen van een systematische samenwerking met het hoger onderwijs inzake professioneel ondernemerschap via **ondernemerschapprojecten op maat**;
- Training Ondernemingszin en ondernemerscompetenties voor het hoger onderwijs, via **Whizzcampen Masterclass**;
- **Pakaan**: de Vlaamse scholenwedstrijd voor creativiteit en ondernemingszin: vanaf schooljaar 2012–2013 slaan de Stichting en Flanders DC de handen in elkaar om één gezamenlijke wedstrijd te organiseren.

Ook voor de Private Stichting Onderwijs en Ondernemen van UNIZO zal er in 2013 een incorporatie van de projectmatige acties of initiatieven plaats vinden in de structurele financiering; dit middels een verhoging van de kredieten. Dit gebeurt om samen met Vlajo acties gericht op de lerarenopleiding op te zetten.

Zowel Vlajo als de Stichting Onderwijs en Ondernemen worden dus structureel gefinancierd. Beide organisaties bieden complementair diverse concepten en materialen aan voor ondernemerschapsonderwijs (minionderneming ~ leeronderneming). Om een maximale afstemming tussen de acties van beide organisaties te stimuleren, zal het Agentschap Ondernemen het initiatief nemen om met beide organisaties in overleg te treden zodat zij vanaf 2013 een gemeenschappelijk afgestemd activiteitenvoorstel, begroting en rapportering zullen en kunnen indienen. Laatstgenoemde werd in 2012 als voorwaarde opgenomen in de ministeriële subsidiebesluiten van beide organisaties.

Ondernemingsplanwedstrijden

Een goed uitgewerkt ondernemingsplan is essentieel voor een succesvolle start van een onderneming. Al te vaak blijkt een te weinig doordacht plan een struikelblok te zijn bij het vinden van financiering.

De Ondernemingsplanwedstrijd Vlaanderen die in 2011 bij overheidsopdracht toegewezen werd, draagt bij tot de sensibilisering over het belang van een goed ondernemingsplan naar studenten en het brede publiek. De wedstrijdformule stimuleert de deelnemers om ernaar te streven een zo goed mogelijk ondernemingsplan te schrijven in een poging de wedstrijd te winnen. Met workshops en coaching in de loop van de wedstrijd wordt bijgedragen aan de verhoging van de kwaliteit van de plannen van de deelnemers.

De ondernemingsplanwedstrijd Vlaanderen richt zich op 2 verschillende doelgroepen: het onderwijs en het brede publiek. Jaarlijks worden 3 wedstrijden georganiseerd:

- Plankgas, de wedstrijd voor leerlingen van de derde en vierde graad secundair onderwijs;
- Battle of Talents, de wedstrijd voor studenten hoger onderwijs;
- Bizidee, de wedstrijd voor het brede publiek met aandacht voor specifieke doelgroepen zoals potentiële gazellen, allochtonen, vrouwen, laaggeschoolden en 50+ers.

De eerste editie van de Ondernemingsplanwedstrijd Vlaanderen liep van september 2011 tot juni 2012. Hieraan namen 1.800 individuen (over de drie wedstrijden) deel. De tweede wedstrijdeditie is gestart in september 2012 en loopt af in 2013. In 2013 zullen de ervaringen uit de twee edities worden verzameld. Deze zullen meegenomen worden als insteek naar de verdere uitbouw van een geïntegreerd startersbeleid en de voorbereiding van het vervolg op de huidige overheidsopdracht.

Maatregel 'steun voor advies aan prestarters'

Om de kwaliteit van de startende ondernemer in Vlaanderen te verhogen en de overlevingskansen verder op te trekken, werden door het Agentschap Ondernemen in 2011 een aantal maatregelen gelanceerd gericht op prestarters. Dit initiatief past in de VESOC-afspraken rond het Werkgelegenheids- en Investeringsplan (WIP).

De generieke steunmaatregel zorgt ervoor dat prestarters advies kunnen inwinnen over de haalbaarheid van hun project. De uitvoering van de maatregel is via overheidsopdracht toegewezen aan een consortium rond Unizo en Voka.

Voor de opmaak van een haalbaarheidsstudie wordt van de kandidaat-starter een beperkte eigen inbreng gevraagd van 100 euro. De organisaties ontvangen bovenop de prijs die de prestarter betaalt, een forfaitaire vergoeding van 800 euro. De maatregel 'steun voor advies aan prestarters' is een pilootproject met een operationele looptijd van 2 jaar. Het quotum voor het adviseren en begeleiden is bepaald op 2.500 haalbaarheidsstudies. De opdracht wordt - indien het quotum in 2013 niet gehaald wordt - maximaal 1 jaar verlengd. De opdracht loopt sinds september 2011. Op basis van de voortgang van de haalbaarheidsstudies zal een verlenging met één jaar van de opdracht nodig zijn om het quotum te bereiken. In het komende jaar zal het eerste jaar van werking van de maatregel geëvalueerd worden en zal nog sterker ingezet worden op de bekendheid van de maatregel bij de doelgroep.

Naast de generieke maatregel voor prestarters werden in 2011 specifieke maatregelen gelanceerd via een oproep tot aanvragen van subsidies en dit voor volgende doelgroep: personen met een achterstand op het gebied van ondernemerschap in de maatschappij. Hieronder vallen de volgende subdoelgroepen:

- allochtonen (project: AZO!);
- personen met een arbeidshandicap (project: Z²O);
- ouderen (project: Start50+);
- vrouwen (project: Ondernemer in Zich(t));
- starters met een hoog groeipotentieel (project: Bryo).

Deze projecten voor doelgroepen bieden trajectbegeleiding aan en zijn additioneel aan de generieke maatregel en het bestaande aanbod van tools, diensten en instrumenten dat al op de markt aanwezig is. De projecten voor doelgroepen besteden extra aandacht aan een aantal specifieke punten die bij de betreffende doelgroepen meer spelen dan bij de gemiddelde kandidaat-starter.

Het Agentschap Ondernemen beoogt een kwalitatieve uitvoering van de maatregelen. Naast deze kwaliteitstoename is het tevens de bedoeling om de dienstverleners beter te laten samenwerken. Hiertoe werd in 2011 een prestartersplatform opgericht. Via dit stakeholdersplatform worden, net als in 2011 en 2012, de projecten opgevolgd. In 2013 zullen de ervaringen met de maatregelen en de lopende projecten worden verzameld en gebundeld als voorbereiding voor het mogelijke vervolg en om te komen tot een visie rond een toekomstig geïntegreerd startersbeleid.

Oproep startersinitiatieven

Aansluitend op de prestartersmaatregel zal een oproep worden uitgewerkt naar starters: ondernemers die net gestart zijn met een onderneming en jonge ondernemingen (tot 5 jaar na de opstart). De oproep wil een kader bieden om continuïteit te realiseren voor de begeleiding en omkadering van (specifieke groepen van) starters. Verschillende gesubsidieerde projecten met deze doelstelling lopen immers af.

De oproep zal bestaan uit enerzijds een generiek luik naar steun voor advies aan starters en anderzijds uit 3 doelgroepen waarbij er meer specifieke omstandigheden zijn:

- Starters in creatieve sectoren;
- Kennisgebaseerde bedrijven, spin-offs en spin-outs;
- Starters in kennisintensieve diensten en vrije beroepen.

Het subthema 'kennisgebaseerde bedrijven, spin-offs en spin-outs' is gekoppeld aan de uitvoering van de acties in kader van het Nieuw Industrieel Beleid, waarbij een toename van het aantal industriële spin-outs wordt nagestreefd.

Het is de bedoeling dat in de projecten die gesubsidieerd worden, extra aandacht wordt besteed aan een aantal specifieke items die bij starters (generiek of binnen de subthema's) meer spelen dan bij de gemiddelde ondernemer, rekening houdende met activiteiten als sensibilisering, informatieverstrekking over relevante instanties en overheidsinitiatieven, aandacht voor ontwikkeling van ondernemersvaardigheden, begeleiding bij de uitvoering van het ondernemingsplan en ondersteuning bieden bij de managementvaardigheden.

De projecten van deze oproep moeten kunnen opstarten in de loop van 2013. Na de start zullen de projecten opgevolgd en begeleid worden door het Agentschap Ondernemen.

Gelijke kansen in ondernemen

Het beleidsdomein Economie heeft het afgelopen jaar haar medewerking verleent aan het Vlaamse gelijkekansenbeleid m.b.t. personen met een (arbeids-)handicap van de Vlaamse Regering.

Met de financiële ondersteuning aan de vzw GTB voor het initiatief "Z²O, Zelfstandig én Zelfsturend Ondernemen: trajectbegeleiding voor personen met een Arbeidshandicap" (zie *"Maatregel 'steun voor advies aan prestarters'" in deze beleidsbrief*) en aan de vzw HAZO voor de uitbouw van hun steunpunt van – en voor –

ondernemers met een handicap wil het beleidsdomein Economie bijdragen aan de doelstelling “Waar nodig voorzien in specifieke maatregelen voor personen met een handicap, zodat ze volwaardig kunnen participeren in alle domeinen van de samenleving”, zoals bepaald in het doelstellingskader m.b.t. personen met een (arbeids-)handicap.

Actieplan ondernemend onderwijs

In het kader van het Actieplan Ondernemend Onderwijs 2011-2014, een gezamenlijk initiatief van de beleidsdomeinen Onderwijs en Vorming, Werk en Sociale Economie, Landbouw en Visserij en Economie, Wetenschap en Innovatie, zullen vanuit de bevoegdheid Economie, bijkomende middelen worden verleend aan de VZW VLAJO en de Stichting Onderwijs en Ondernemen om een impulsprogramma voor de lerarenopleiding uit te bouwen. Dat impulsprogramma dient bij te dragen aan de strategische doelstelling “Leraren tonen ondernemingszin en hebben een genuanceerd beeld van ondernemerschap” van het actieplan. Daarnaast zal, zoals hiervoor reeds werd aangegeven, in het najaar 2012 een nieuwe oproep voor brugprojecten Economie-Onderwijs worden gelanceerd.

Er wordt eveneens werk gemaakt van een aanpak om de kwaliteit aan aangeboden materialen en concepten te stimuleren. Er zal in de toekomst een vast kwaliteitskader worden gehanteerd om zowel op zich staande acties/projecten te subsidiëren als subsidiesystemen binnen de betrokken beleidsdomeinen te beoordelen.

4.2. Een professionalisering van de bedrijfsvoering

Peterschapsprojecten

In april 2011 hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan de omvorming van de peterschapsprojecten en de introductie van een tweesporenbeleid, met enerzijds de klassieke wedstrijdformule voor nieuwe organisatoren en organisatoren met onvoldoende track record en anderzijds beheersovereenkomsten met organisatoren die reeds een aantal jaar kwalitatieve peterschapsprojecten hebben georganiseerd in heel Vlaanderen en die in het verleden bewezen hebben dat ze aan hun verplichtingen hebben voldaan.

Op 4 mei 2011 werd hiervoor een overheidsopdracht uitgeschreven. Perceel 1 werd toegewezen aan Unizo, perceel 2 aan Voka en perceel 3 aan de Vlaamse Confederatie Bouw. Zij zullen jaarlijks een contingent van generieke peterschapsprojecten organiseren. Het jaarlijks budget hiervoor werd vastgelegd op 2,3 miljoen euro. Zo goed als alle projecten uit de contractuele aansturing zijn van start gegaan in de eerste helft van 2012. Dit betekent dat in de loop van 2013 een eerste evaluatie kan plaatsvinden en dat een volgend pakket generieke peterschapsprojecten voor een bedrag van 2,3 miljoen euro door het Agentschap Ondernemen besteld zal worden bij de drie organisatoren.

Op 15 mei 2012 werden bovendien de resultaten van de oproep 2011 bekend gemaakt. Deze projecten zijn allemaal in de loop van 2012 gestart. De steunenveloppe was 1,2 miljoen euro. Begin 2013 zullen al deze projecten reeds een eerste maal gerapporteerd hebben. In de loop van 2012-2013 kunnen dan ook de eerste indicatoren verzameld worden en kan een eerste inschatting gemaakt worden van de effectiviteit van de nieuwe aanpak.

In januari 2013 zal ook de nieuwe thematische oproep gelanceerd worden. Een aantal thema's uit de oproep 2011 zullen ook in de nieuwe oproep opgepikt worden, eventueel aangevuld met nieuwe thema's. Het budget zal opnieuw 1,2 miljoen euro bedragen.

KMO-portefeuille

De kmo-portefeuille werd gelanceerd op 1 januari 2009. Met dit laagdrempelig instrument wordt steun toegekend aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten. Ondernemingen kunnen via een eenvoudige internetapplicatie jaarlijks tot 15.000 euro subsidies ontvangen voor opleiding, advies, technologieverkenning (i.s.m. IWT) en advies voor internationaal ondernemen (i.s.m. FIT). Daarbovenop kan een onderneming tot 25.000 euro steun genieten voor strategisch advies. De steun bedraagt telkens 50%, met uitzondering van technologieverkenning waarbij de steun 75% is. Samengevat kunnen kmo's jaarlijks volgende steun genieten:

	Opleiding	Advies Ondernemen	Advies Internationaal Ondernemen	Advies Innoveren: technologieverkenning	Strategisch advies Ondernemen
Steunpercentage	50	50	50	75	50
Steunplafond per pijler	€ 2.500	€ 2.500	€ 5.000	€ 10.000	€ 25.000
Maximumsteun per jaar	€ 15.000				€ 25.000

In 2011 werd het succes van de kmo-portefeuille van 2010 bestendigd binnen het beschikbare budget. Er werd in totaal nagenoeg 33 miljoen euro steun toegekend aan kmo's met een vestiging in Vlaanderen. Enkele kerncijfers van 3 jaar kmo-portefeuille:

GOEDGEKEURDE PROJECTEN	2009		2010		2011	
per grootte onderneming per pijler	AANTAL PROJECTEN	TOTALE SUBSIDIE	AANTAL PROJECTEN	TOTALE SUBSIDIE	AANTAL PROJECTEN	TOTALE SUBSIDIE
Kleine Ondernemingen	34.065	24.861.492,41	45.757	29.567.630,81	51.132	28.072.856,95

Advies	4.562	10.549.852,76	5.865	11.553.330,23	4.220	6.864.982,04
Advies internationaal ondernemen	96	359.149,75	74	240.332,26	98	347.686,90
Opleiding	29.246	12.776.172,16	39.624	16.659.716,07	46.541	19.103.736,09
Strategisch advies	26	496.058,00	17	254.623,25	12	215.007,50
Technologieverkenning	135	680.259,74	177	859.629,00	261	1.541.444,42
Middelgrote Ondernemingen	5.228	4.478.479,10	7.169	5.239.866,78	7.448	4.826.717,86
Advies	711	1.909.873,72	971	2.169.564,41	656	1.119.404,13
Advies internationaal ondernemen	18	50.918,50	13	51.480,00	24	87.812,26
Opleiding	4.458	2.179.322,53	6.131	2.708.180,53	6.680	3.076.999,80
Strategisch advies	11	178.315,00	4	93.000,00	5	81.700,00
Technologieverkenning	30	160.049,35	50	217.641,84	83	460.801,67
Eindtotaal	39.293	29.339.971,51	52.926	34.807.497,59	58.580	32.899.574,81

De Vlaamse Regering hechtte op 19 september 2011 haar goedkeuring aan de bijsturing van de kmo-portefeuille. Deze bijsturingen laten toe het instrument meer te richten op bepaalde beleidsuitdagingen, zoals opvolging en overname van kmo's en de vergroening van de Vlaamse economie. Concreet werd een volwaardige pijler Strategisch Advies uitgebouwd waarbinnen naast de subsidiëring van financieel-economische haalbaarheidsstudies en van doorstartplannen in het kader van het Preventief Bedrijfsbeleid, ook steun voor het opstellen van een overdrachtsplan mogelijk werd gemaakt. Hierdoor kan de ondernemer die met de overname- en overdrachtsproblematiek te maken krijgt professioneel advies inwinnen met een financiële tegemoetkoming van de Vlaamse Overheid tot 25.000 euro.

In het kader van de vergroening van de economie werd de creatie van de adviesdomeinen milieu en energie verder voorbereid, waardoor kmo's met een financiële ruggensteun van 50% van de Vlaamse Overheid, professioneel advies kunnen inkopen bij dienstverleners die erkend zijn voor deze domeinen binnen de kmo-portefeuille.

De meer gerichte steunverlening naar domeinen toe vergt een aangepaste erkenningsprocedure van de dienstverleners bij wie de kmo's subsidiabele diensten kunnen inkopen. Om de kwaliteit van de dienstverlening en een correcte toepassing van de kmo-portefeuille te kunnen verzekeren werd opdracht gegeven om een eigen certificeringsmethode te ontwikkelen. Deze methode zal toelaten de dienstverleners te screenen op hun inhoudelijke competenties voor de domeinen waarvoor ze wensen erkend te worden. Om de administratieve lasten en kosten van de kandidaat-

dienstverleners tot een minimum te beperken wordt tevens onderzocht in hoeverre de nieuwe erkenningsmethode complementair is met de bestaande kwaliteitscertificaten. Voorzien is dat de nieuwe erkenningsprocedure in het eerste kwartaal 2013 in werking zal treden.

In 2012 werden ook de voorbereidingen getroffen om de bestaande steunverlening inzake advies van de aflopende EFRO-projecten 'Strategisch Ondernemen', 'Intellectuele Eigendom' en 'REG' verder te zetten via de kmo-portefeuille. Ook de inbedding van het Gazellesprong-project in de kmo-portefeuille was voorwerp van onderzoek, dit om de financiële ondersteuning van de dienstverlening aan snelgroeiende bedrijven te bestendigen.

Met de kmo-portefeuille was tot op heden geen steun voor coaching mogelijk. Om de steunverlening met betrekking tot coaching (in de eerste periode enkele gazellecoach en coach bedrijfsoverdracht van het project Strategisch Ondernemen) mogelijk te maken via de kmo-portefeuille is er nood aan de creatie van een bijkomende pijler "Coaching". De creatie van deze bijkomende pijler brengt een aanpassing van de internetapplicatie met zich mee. Deze applicatie-aanpassing is in voorbereiding.

2013 zal het jaar worden van de invoering van alle wijzigingen die in 2012 werden voorbereid tot grotere inzetbaarheid van de kmo-portefeuille. Accenten op groeiers en de vergroening van de economie zullen zich vertalen in de subsidiëring van de adviesverlening ter zake in de pijler Strategisch Advies. Dit zal zorgen voor een verdieping van de impact van de kmo-portefeuille op de ontwikkeling van het kmo-weefsel.

4.3. Geïntegreerd beleid voor overname en opvolging

Opvolging en/of overname is een belangrijke en complexe fase in het leven van zowel het bedrijf als de opvolger/overnemer en overdrager. Vlaanderen heeft nood aan een sterk beleid voor opvolging en overname, zodat er meer generatiewisseling komt in de Vlaamse ondernemingen en zodat er minder expertise samen met de zaakvoerders op pensioen gaat.

De komende tien jaar zal een derde van de familiebedrijven in Europa met een opvolging te maken krijgen. KeFiK, het Kenniscentrum voor Financiering van KMO, raamt het totale aantal Vlaamse ondernemingen die de komende tien jaren op basis van de leeftijd van de ondernemer maatregelen moeten nemen om het overleven van hun activiteit te garanderen, op 95.650 natuurlijke personen en 95.903 rechtspersonen.

In het Masterplan voor opvolging en overname dat in oktober 2011 werd gelanceerd, spelen bewustmaking, informatie en begeleiding een cruciale rol, geflankeerd door fiscale maatregelen.

Een brede sensibiliseringsactie moet ondernemers elk jaar opnieuw bewust maken van het feit dat men tijdig aandacht moet hebben voor een mogelijke bedrijfsoverdracht en tevens van het feit dat een succesvolle overdracht tijdig dient voorbereid te worden. Belangrijke elementen in de bewustmakingscampagne zijn een brief aan ondernemers

ouder dan 55 jaar, een folder die verspreid wordt samen met de brief, een mediacampagne om ook hun directe omgeving te bereiken en evenementen in de Week van de bedrijfsoverdracht in de laatste week van oktober.

De informatieverstrekking verloopt via brochures, infosessies en een portaalsite. Op vlak van begeleiding kwamen er nieuwe subsidies voor kandidaat-overdragers die zich nog in de oriëntatiefase bevinden. Zij kunnen beroep doen op individuele coaching bij het maken van fundamentele keuzes bij de voorbereiding van de bedrijfsoverdracht. Daarnaast werd de kmo-portefeuille uitgebreid met subsidies voor strategisch advies over een overdrachtsplan.

Deze nieuwe initiatieven werden bekend gemaakt naar aanleiding van de eerste Week van de bedrijfsoverdracht in de laatste week van oktober 2011. Met 1.632 deelnemers aan 47 sessies mag de eerste Week van de bedrijfsoverdracht een succes genoemd worden. 19 organisaties richtten in deze week activiteiten in onder het gezamenlijk beeld dat voor de Week van de bedrijfsoverdracht werd gecreëerd. Het initiatief kreeg veel aandacht in de pers. Ondertussen werd het Informatiepakket bedrijfsoverdracht al meer dan 2.000 keer aangevraagd.

Voor het najaar 2012 ligt de nadruk op het samenstellen van een stakeholdersplatform van middenveldorganisaties actief op vlak van opvolging en overname. Samen met deze organisaties zal het beleid verder uitgerold worden. Daarnaast werd een bestek gelanceerd om opleidingspakketten inzake opvolging en overname te laten ontwikkelen. De Week van de bedrijfsoverdracht wordt in de laatste week van oktober 2012 herhaald.

De steunmaatregel voor coaching bij de emotionele en relationele aspecten van bedrijfsoverdracht wordt geïntegreerd in de kmo-portefeuille. Complementair met de individuele coaching over de emotionele aspecten en het advies over een geïntegreerd overdrachtsplan, wordt via een oproep peterschapsprojecten voorzien in een aanbod van begeleiding in kleine groepen.

4.4. Doelgroepgerichte informatieverstrekking

Met het oog op een kwalitatieve informatieverstrekking en dienstverlening naar ondernemers en kandidaat ondernemers binnen bepaalde sectoren hanteert het Agentschap Ondernemen het 'sectoraal accountmanagement'. Bij wijze van proef werd gestart met de domeinen logistiek, toerisme, creatieve sectoren en sociale economie. Vanuit dezelfde conceptuele benadering krijgt ook de onderwijssector, basis voor het uitbouwen van een werking op vlak van ondernemerschapscultuur, bijzondere aandacht.

Vanuit contacten met de actoren (Agentschappen, sectororganisaties,...) actief in de verschillende domeinen worden doelgroepgerelateerde behoeften bepaald. Samen met deze actoren zal doelgroepgerichte informatie worden aangeboden en wordt de vertaalslag gemaakt van het bestaande generieke steuninstrumentarium naar de concrete mogelijkheden die deze maatregelen bieden voor de specifieke sectoren.

Op basis van de behoeften per doelgroep wordt onderzocht welke nieuwe relevante doelgroepgerichte acties en ondersteunende projecten kunnen ontwikkeld worden. Op vraag sectoren met een convenant zal het Agentschap Ondernemen over deze aanpak toelichting verschaffen en informatie geven.

Het Agentschap Ondernemen zal in het kader Vlaams Jeugdbeleidsplan medewerkingen verlenen aan de organisatie van SID-ins voor pas afgestudeerden zodat deze kunnen evolueren naar brede informatiedagen waar ook aandacht wordt besteed aan de mogelijkheden rond ondernemerschap.

4.5. Integrerend ondernemerschapsbevorderend netwerk

Het Vlaams Ondernemerschapsbevorderend Netwerk (VON) wil meer en sterker ondernemerschap stimuleren door kennis en ervaring uit te wisselen, projecten aan te zetten tot onderlinge structurele samenwerking en deze samenwerking te ondersteunen via allerlei middelen. Het VON organiseert hiertoe eveneens netwerksessies en opleidingen. Dit telkens over alle projecten die financieel ondersteund worden vanuit het Agentschap Ondernemen heen. Finaal moet dit de efficiëntie en de effectiviteit van zowel de subsidieverstrekking als de dienstverlening van de Vlaamse overheid ten goede komen en verhogen.

Vanaf 2013 zal hoofdzakelijk worden gefocust op het verhogen van de frequentie en intensiviteit van de acties (contacten, netwerkevents en samenwerkingsinstrumenten) en de handhaving van de kwaliteit ervan. Op basis van de resultaten en prioriteiten uit de jaarlijkse evaluatie van het actieplan kunnen evenwel nieuwe projecten worden gedefinieerd.

4.6. Toegang tot kapitaal

Winwinlening

Sinds 1 januari 2011 is de slagkracht van de Winwinlening verhoogd. Niet alleen starters kunnen nu een Winwinlening aangaan. Alle kmo's met een exploitatiezetel in Vlaanderen kunnen voortaan tot 100.000 euro ontfangen via één of meerdere Winwinleningen van maximaal 50.000 euro per kredietgever. Het is nu ook mogelijk om de lening, die een standaard duurtijd heeft van acht jaar, maandelijks, driemaandelijks, semestrieel of jaarlijks terug te betalen. Ook een (volledig) vervroegde terugbetaling behoort nu tot de mogelijkheden. Dat komt de flexibiliteit van het instrument ten goede.

Eind 2011 hadden al 2.315 ondernemingen in Vlaanderen een Winwinlening afgesloten voor een totaalbedrag van 62.144.114 euro. De groei van het aantal aangemelde leningen zet zich verder door. In het eerste semester van 2012 werden 652 winwinleningen geregistreerd. Dit is vijf per (week)dag. Wie als vriend, kennis of

familielid een Winwinlening toekent aan een bedrijf, krijgt jaarlijks een belastingkorting van 2,5% van het geleende bedrag. Op die manier is het voor ondernemers gemakkelijker om kapitaal te vinden in hun directe omgeving. Als het bedrijf de achtergestelde lening uiteindelijk niet kan terugbetalen, krijgt de investeerder 30% van het niet-terugbetaalde bedrag terug via een eenmalige belastingvermindering.

Er zal geëvalueerd worden of dit instrument verder kan worden versterkt.

Kidsinvest en professionalisering van de zelfstandige kinderopvang

Om bij te dragen tot de professionalisering van de zelfstandige kinderopvang ondersteunt het Agentschap Ondernemen starters en gevestigden op bedrijfseconomisch vlak. Dit houdt onder andere in: het ter beschikking stellen van tools; de organisatie van infosessies; individuele begeleiding; begeleidingen i.f.v. KidsInvest en het "Actieplan voor de zelfstandige kinderopvang".

Deze acties worden voorbereid en uitgerold in nauw overleg en samenwerking met Kind en Gezin, PMV/KidsInvest en de sector. In het kader van de concretisering van het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters (28/03/2012) en de hierbij horende uitvoeringsbesluiten is er wat betreft de bedrijfseconomische aspecten op regelmatige basis terugkoppeling met Kind en Gezin. Voor 2013 zal de bestaande werking en samenwerking verder gezet worden en zullen de acties en instrumenten aangepast worden aan het nieuwe vergunnings- en subsidiesysteem.

Arkimedes

Vandaag zijn twee ARKimedesfondsen actief: ARKimedes-Fonds nv en ARKimedes-Fonds II nv.

ARKimedes-Fonds nv heeft in 2011 de dynamiek die het in de voorgaande jaren op gang bracht, verder doorgezet. Per 30 juni 2012 bedroeg het totale fondskapitaal van de twaalf ARKIV's 221 miljoen euro en bedroeg de participatie van ARKimedes-Fonds daarin 102,5 miljoen euro. Vanaf de start van het programma tot 30 juni 2012 voerden de twaalf Arkiv's 147 initiële investeringen en 315 vervolginvesteringen uit in 125 verschillende ondernemingen. Die 462 transacties waren samen goed voor een investeringsbedrag van 147,6 mln. euro.

Aangezien Arkimedes-Fonds nv geen bijkomende investeringen meer kan doen en de bestaande Arkiv's het einde van hun initiële investeringsperiode hebben bereikt, werd in juni 2010 de opvolger van Arkimedes-Fonds nv, ARKimedes-Fonds II, gelanceerd. De oprichting vond plaats met het wettelijke minimumkapitaal. In september 2011 werd het kapitaal van ARKimedes-Fonds II verhoogd tot 100 mln. euro. Het kapitaal werd volledig door PMV onderschreven, met middelen afkomstig van een kapitaalverhoging door het Vlaams Gewest.

Tijdens de eerste erkenningsperiode werden tien kandidaat-ARKIV's geselecteerd, waarvan vijf een erkenning ontvingen en vijf een erkenningsbelofte. De tien goedgekeurde partijen vroegen circa 99.000.000 euro van ARKimedes-Fonds II. Inmiddels zijn acht van de tien geselecteerde ARKIV's opgericht, die samen 159,4

miljoen euro fondsgrootte vertegenwoordigen, waarvan ARKImedes-Fonds II 74 miljoen euro heeft onderschreven. Gezien de maximale duur van de resterende twee erkenningsbeloften in mei 2012 ten einde kwam, werd de tweede erkenningsperiode van ARKImedes-Fonds nv opengesteld. Inmiddels hebben er zich nieuwe kandidaat-ARKIV's aangeboden. Deze dossiers worden momenteel verder uitgewerkt.

De acht opgerichte ARKIV's onder ARKImedes-Fonds II nv voerden per eind september 2012 al 10,4 miljoen euro aan ARK-investeringen uit in 12 verschillende doelondernemingen.

BAN-Vlaanderen

De Vlaamse Regering besliste eind 2010 de werking van de vzw BAN Vlaanderen gedurende de periode 2011-2014 financieel te ondersteunen. De vzw Ban Vlaanderen heeft als taak om ondernemers, op zoek naar kapitaal, in contact te brengen met informele risicokapitaalverstrekkers, business angels. In 2011 resulteerden deze contacten in 18 deals en een kapitaalsinjectie van bijna 2,5 miljoen euro. Op basis van deze investeringen kon bij het Participatiefonds en het ARK-fonds bijkomend circa 960.000 euro worden gemobiliseerd.

BAN Vlaanderen nam ook het initiatief om een tweede ARKIV-fonds, genaamd AAAF, op te richten. De business angels van BAN Vlaanderen hebben circa 3,5 miljoen euro toegezegd als kapitaal voor het tweede Arkiv-fonds. Dit fonds zou ervoor moeten zorgen dat de kapitaalkloof tussen business angelsfinanciering en venturecapital-financiering kan worden verkleind.

In het voorjaar van 2013 zal n.a.v. een tussentijdse evaluatie worden nagegaan of een bijsturing van BAN Vlaanderen wenselijk is.

FINMIX

Om tegemoet te komen aan de problematiek van het zoeken naar de gepaste financiering voor een innovatief project, werd FINMIX opgestart. FINMIX is uitdrukkelijk een niche-product in het kader van de dienstverlening van het Agentschap Ondernemen voor bedrijven en ondernemers die op zoek zijn naar risicokapitaal. Hierbij wordt extra aandacht besteed aan high potentials en toekomstige gazellen. FINMIX wordt georganiseerd door het Agentschap Ondernemen volgens de formule van de panels in samenwerking met Ban Vlaanderen, Belgian Venture Capital & Private Equity Association (BVA), Febelfin, Kefik, Participatiefonds, PMV en de bedrijfsorganisaties Unizo en Voka.

Met FINMIX wil de Vlaamse overheid ondernemers helpen in hun zoektocht naar de optimale financieringsmix, en dan in het bijzonder voor projecten waar het klassieke bankkrediet alleen niet volstaat omwille van het risicovolle en complexe karakter van het project. De financieringsbehoefte is van die aard dat meerdere financieringskanalen (complex) aangesproken dienen te worden. Naast het klassieke bankkrediet wordt beroep gedaan op risicokapitaal: niet alleen private risicokapitaal maar ook de risicokapitaalproducten van de overheid. FINMIX geeft de ondernemer de mogelijkheid om zijn project voor te stellen aan een panel van financieringsexperten.

In het werkjaar 2012-2013 zal specifiek aandacht besteed worden aan de verdere bekendmaking van het instrument bij de doelgroep en de stakeholders en belanghebbende instanties (zoals vb. Sirris, CVO, Innotek, IBBT, FVIB, ...). Om het instrument bekend te maken wordt een event over risicokapitaalfinanciering georganiseerd en worden de tussenpersonen, vertrouwenspersonen van de ondernemers specifiek ingelicht (boekhoudkantoren en advocatenkantoren, consultancykantoren, ...). Daarnaast wordt er naar gestreefd per provincie een selectie van bedrijven te maken die rechtstreeks benaderd worden.

De ambitie is om maandelijks een panel te laten plaatsvinden. Het streefdoel is om per panelsessie minimum 2 en maximum 4 ondernemingsplannen voor te dragen, afhankelijk van de instroom.

Crowdfunding

Voor al binnen een aantal creatieve sectoren ontstonden er de voorbije jaren interessante experimenten met Crowdfunding. In het buitenland is deze financieringsvorm al enigszins uitgebouwd als een reguliere wijze van financieren van ondernemerschap. Het Agentschap Ondernemen zal in het najaar van 2012 nagaan welke rol Crowdfunding kan vervullen voor de financiering van startende en groeiende bedrijven in alle economische sectoren, maar ook met specifieke aandacht voor de creatieve sectoren. Specifieke aandacht zal gaan naar de complementariteit of afstemming met al bestaande maatregelen zoals de winwinlening en de waarborgregeling.

4.7. Werkbaar werk

Uit de meting van de werkbaarheidsmonitor 2010 bleek dat de werkbaarheidsgraad voor zelfstandige ondernemers min of meer op hetzelfde niveau lag als in 2007. De zelfstandige ondernemers hadden hiermee in 2010 nog steeds meer werkbaarheidsproblemen dan de werknemers. “Psychische vermoeidheid” en “werk-privébalans” vormen de belangrijkste werkbaarheidsknelpunten vormen voor alle zelfstandige ondernemers.

Uit verdere analyses van de resultaten van die werkbaarheidsmonitor blijkt evenwel dat een ruime meerderheid van de bevroagden tevreden is met de keuze voor het zelfstandig ondernemerschap (72,5%) en zich in staat acht zijn/haar huidige job verder te zetten tot het pensioen (71,8% van de bevroagden).

In 2013 zal de SERV een nieuwe werkbaarheidsmeting bij zelfstandige ondernemers uitvoeren. Deze meting zal inzicht bieden in de verdere evolutie van de werkbaarheidsgraad van de zelfstandige ondernemers.

Het Agentschap Ondernemen treedt al enkele jaren ondersteunend op door met haar subsidie-instrumentarium in te zetten op de professionalisering en begeleiding van ondernemers, o.a. via de KMO-portefeuille, projecten die begeleiding aanbieden en de peterschapsprojecten.

4.8. Ruimte om te ondernemen

Implementatie van het decreet ruimtelijke economie

Na de goedkeuring door de Vlaamse Regering van het voorontwerp van decreet ruimtelijke economie op 16 december 2011, stemde ook het Vlaams Parlement op 4 juli 2012 het ontwerp van decreet ruimtelijke economie. Zoals aangekondigd zullen in het kader van dit decreet enkele steunregelingen uitgewerkt worden:

- de steun voor de (her)ontwikkeling van onrendabele bedrijventerreinen;
- de steun voor de verwerving van bedrijventerreinen, met het oog op een vorm van risicodekking;
- de steun voor strategische bedrijventerreinen;
- de steun voor voortrajecten;
- de steun voor beheer van bedrijventerreinen;
- de steun voor incubatoren.

De eerste drie steunregelingen zullen samengebracht worden in één nieuw uitvoeringsbesluit. De overige drie in drie afzonderlijke uitvoeringsbesluiten. Het hoofdidee achter deze nieuwe steunregelingen is een heroriëntering van de huidige subsidiepraktijk waarbij de wijzigingen zo doorgevoerd worden dat ze geen bijkomende budgettaire gevolgen hebben. Bedoeling is om met de op dit ogenblik beschikbare kredieten minder middelen aan te wenden voor de aanleg en uitrusting van nieuwe greenfields die normaliter wel rendabel kunnen ontwikkeld worden. Hierdoor zullen er meer middelen beschikbaar zijn voor de herontwikkeling van verouderde terreinen en brownfields, de activering van knelpuntterreinen en het beheer van bedrijventerreinen.

Tevens wordt in uitvoering van het Nieuw Industrieel Beleid een steunregeling uitgewerkt voor incubatoren en voor wetenschapsparken. De steunregeling voor wetenschapsparken wordt opgenomen in de steun voor strategische bedrijventerreinen. Voor de incubatoren zal een afzonderlijke regeling voorzien worden.

In 2013 zullen inspanningen gedaan worden om het werkveld goed te informeren over deze wijzigingen en om te sensibiliseren over de rol en de opportuniteiten rond beheer van bedrijventerreinen.

De steunregeling m.b.t. de bedrijvencentra is niet gewijzigd. Een projectoproep zal overwogen worden als er indicaties zijn dat er ook vraag naar is.

Implementatie van het actieplan economisch locatiebeleid

Het actieplan zoals dat aan de Vlaamse Regering op 16 december 2011 werd meegedeeld is veelomvattend en oriënteert de werking van de dienst Vestiging en Ruimtelijke Economie van het Agentschap Ondernemen voor velen jaren. Belangrijke realisaties in 2012 waren onder meer:

- de verdere uitbouw van het GIS-bedrijventerreinen met informatie over de voortgang van de terreinen in de planningsfase én de terreinen in de fase van

ontwikkeling. Deze bijkomende informatie moet toelaten kandidaat-investeerders naast het actueel beschikbaar aanbod aan bedrijfskavels ook te informeren over het toekomstig aanbod. Tevens vormen deze GIS-lagen een belangrijk instrument om de voortgang van bestemmings-en realisatietrajecten te monitoren.

- een concreet projectvoorstel om ook bedrijfstvastgoed informatie beter te ontsluiten. Na een voorbereidend traject vanuit het Agentschap Ondernemen zijn het nu vooral de makelaardij enerzijds en de lokale besturen anderzijds die een goed business model trachten te ontwikkelen om op een duurzame manier een platform te creëren waarop een zo groot mogelijk aanbod aan bedrijfstvastgoed kenbaar wordt gemaakt.

Deze initiatieven staan niet op zichzelf. Het ontwikkelen van tools rond vestigingsinformatie past in de verdere stroomlijning van de bedrijfsgerichte informatieverstrekking en dienstverlening die het Agentschap Ondernemen organiseert. Zo werd in 2012 een proefproject opgestart met het beleidsdomein RWO om alle vragen vanuit ondernemers en ondernemingen rond vestiging en ruimtelijke ordening zo efficiënt en correct mogelijk te behandelen. Meer dan vroeger krijgen lokale besturen daar een cruciale rol in. In 2013 zal aandacht besteed worden aan de manier waarop lokale besturen kunnen ondersteund worden met o.a. informatie, maar ook bedrijven zullen beter worden geïnformeerd over wat ze precies kunnen verwachten als antwoord of dienstverlening bij lokale besturen.

Er kan worden vermoed dat bedrijven ook telkens met nieuwe uitdagingen zullen geconfronteerd worden. Zo zal informatie en begeleiding ook nodig zijn voor de bedrijven die in de perimeter komen te liggen van de Natura 2000-gebieden, overstromingsgebieden, enz. Bedrijven moeten in zo'n situaties kunnen terugvallen op een geïntegreerde advisering en/of begeleiding vanuit de overheid.

In 2012 werd ook een studie naar de ruimtebehoeften voor economische activiteiten gelanceerd. Deze studie zal eind 2013 gefinaliseerd zijn en biedt ook aanknopingspunten voor de werkzaamheden in het kader van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Tegelijk geeft deze studie ook onderbouwing voor discussies over de nood aan bedrijventerreinen op sub-regionaal niveau. Hetgeen als ambitie m.b.t. bedrijventerreinenontwikkelingen n.a.v. de herziening van het RSV werd beslist maar ook hetgeen het Regeerakkoord voorzag m.b.t. een flexibelere planning van lokale bedrijventerreinen, zorgt hier voor een beleidskader waarin met de studieresultaten aan de slag kan worden gegaan. Naast het verder opvolgen van allerlei gebiedsgerichte en grootschaligere plannings- en realisatieprocessen zoals m.b.t. het ENA, VSGB, Poort Oost etc. krijgt het Agentschap Ondernemen nu ook de opdracht om lokale besturen die zich willen engageren voor een planningsproces van een (lokaal) bedrijventerreinen, met raad en daad bij te staan.

In 2013 zal er bovendien ook werk worden gemaakt van de implementatie van de aanbevelingen uit de studie naar de problematische ruimtevragers. Dit zijn economische activiteiten zoals bouwmaterialenhandels, betoncentrales, afvalrecyclage, biomassa-installaties e.d. die vaak weggeduwd worden op hun huidige locatie en veelal om allerlei redenen niet terecht kunnen op een bedrijventerrein. Bepaalde aanbevelingen om aan deze situaties te verhelpen hebben te maken met de ruimtelijke

planning, maar vaak ook met het uitgiftebeleid, met het gebrek aan vlot beschikbare watergebonden bedrijfskavels etc. In 2013 zal er daarom een oproep gelanceerd worden die concrete cases helpt oplossen maar waaraan tevens een vorm van methodiekontwikkeling, sensibilisering, enz. aan gekoppeld wordt.

Implementatie van het actieplan “activering on(der)benutte bedrijventerreinen”

Samen met het actieplan economisch locatiebeleid werd ook een actieplan activering van on(der)benutte bedrijventerreinen opgestart. In 2012 werden in alle provincies activeringsteams gesubsidieerd die instaan voor een verdergaande prospectie naar onbenutte gronden, maar vooral ook inspanningen zullen leveren om projectzones te herontwikkelen door te trachten alle resterende knelpunten op te lossen.

In 2013 zullen enkele specifieke initiatieven in dat verband voorbereid worden:

- het uitstippelen van een beleid t.a.v. de strategische reserves van bedrijven. Ook al zijn deze reserves rechtmatig verworven, kunnen ze soms toch opportuniteiten bieden om bijkomende bedrijfskavels beschikbaar te maken voor de markt. Zorgvuldige en gebiedsgerichte afwegingen zijn nodig om toekomstige ontwikkelingen van bedrijven niet te hypothekeren.
- het herbestemmen van (delen van) bedrijventerreinen die toch niet meer ontwikkeld zullen worden. Er zal gezocht worden naar mogelijkheden om het proces van herbestemmen, planologische ruil, compensatie met beter gesitueerde en ontwikkelbare zones te ondersteunen.

Brownfieldconvenanten

De Vlaamse Regering wil inzetten op een versnelde herontwikkeling van verlaten en onderbenutte (bedrijven)terreinen of brownfields.

Eén van de instrumenten die ze daarvoor actief wenst in te zetten is het afsluiten van ‘brownfieldconvenanten’. Dit instrument kadert in het Brownfielddecreet van 30 maart 2007, dat eind 2011 (beslissing Vlaams Parlement) - begin 2012 (verschijning in BS) een permanent kader kreeg. Deze laatste decreetswijziging voorzag onder andere in:

- een bestendiging van de krachtlijnen van het bestaande decreet;
- een decretale verankering van de (werking van de) brownfieldcel en de onderhandelaars;
- een stopmechanisme voor projecten die geen perspectief meer vertonen;
- een vaste oproepmethodiek (min. 1 call per jaar).

Op basis van dit nieuwe decreet werd er op 14 mei 2012 een derde en nieuwe call georganiseerd. Hierbij werd in het bijzonder ruimte voorzien voor stads- en dorpskernprojecten, naast zuiver economische herontwikkelingsprojecten. 18 projecten werden ingediend. Momenteel loopt de beoordelingsprocedure.

Uit de 2 voorgaande oproepen werd voor 43 projecten reeds een convenant afgesloten. Het succes van deze voorgaande calls alsook van deze laatste call, onderstreept het belang van een verdere en doorgedreven inzet op de herontwikkeling van brownfields.

Een aandachtspunt is nu de efficiënte opvolging van deze projecten. De onderhandelaars zullen het voorzitterschap waarnemen van de projectstuurgroepen voor de duur van de convenant. In samenwerking met het Agentschap Ondernemen en de Brownfieldcel zullen ook de mogelijke projectgebonden en domeinoverschrijdende knelpunten aan de Vlaamse Regering gesignaleerd worden en zal er naar gepaste oplossingen gezocht worden. Waar mogelijk spoort dit samen met het project “versnellen investeringsprojecten”.

De impact van de realisatie van deze projecten mag zeker niet worden onderschat. Ze zorgt voor nieuwe beschikbare industriegrond (of woonzones als van toepassing) op vaak zeer cruciale locaties qua ligging (o.a. nabijheid steden), bereikbaarheid, multimodale ontsluiting etc. Om nog niet te spreken van de mogelijke positieve impact op tewerkstelling voor, tijdens en na de realisatie van het project.

Verduurzaming van bedrijventerreinen

Op heel wat bedrijventerreinen zijn intussen bedrijvenverenigingen actief of is er een vorm van bedrijventerreinmanagement waaraan de bedrijven participeren. Op een dertigtal bedrijventerreinen wordt daarbij ook ingezet op een verbetering en verduurzaming van de afvalophaling. In het kader van het Vlaams materialenprogramma zal er gestreefd worden om met de bedrijvenverenigingen en andere actoren op deze terreinen tot een platformwerking te komen met de bedoeling alle kansen te benutten om hergebruik van reststromen, goede praktijken inzake duurzaam materialenbeheer enz. ingang te doen vinden.

Daarnaast zal er ook nog verder ingezet worden op het ondersteunen van de ontwikkelaars en beheerders die de CO₂-neutraliteit van hun bedrijventerrein nastreven. Het Agentschap Ondernemen ontwikkelt daartoe ook een monitoringtool.

4.9. Beleidsplan “winkelen in Vlaanderen”

De Vlaamse Regering keurde op 23 juli 2010 de startnota ‘winkelen in Vlaanderen’ goed. Met die startnota werd de visie op de detailhandel en kernversterking uit het regeerakkoord verfijnd. Er werden beleidsinitiatieven voorzien om het evenwicht tussen periferie en kern te herstellen. Daarnaast voorzag de startnota ook maatregelen om de sector van de detailhandel en de lokale besturen die een detailhandelsbeleid willen voeren, te versterken.

Voor het werkjaar 2012-2013 zal de werking op vlak van detailhandel zich concentreren op het verder uitvoeren en actualiseren van de winkelnota. De focus zal liggen op de uitbouw van een Kennis Netwerk Detailhandel; het opstarten en uitrollen van een Handelspandenbeleid; de regionalisering van de Ikea-wet; het voorbereiden en opstarten van een vervolg voor de projecten ‘Commerciële Innovatie’ en de uitrol van de Leidraad Commercieel Strategisch Plan.

5. Een meer groene economie

5.1. De ecologiepremie

De ecologiepremie, de steunmaatregel waarbij ondernemingen worden aangemoedigd om hun productieproces milieuvriendelijker en energiezuiniger te organiseren, onderging in 2011 een grondige hervorming.

Uitgangspunt van de nieuwe EP-PLUS steunregeling was een subsidiesysteem te creëren dat meer rechtszekerheid en transparantie aan de steunaanvrager bood en waarbij de onderneming die aan de gestelde criteria voldeed op voorhand zeker is van de te verwachten steun en precies weet hoeveel deze zal bedragen. Voorts stuurde de steunregeling naar de meest performante technologieën doordat de hoogte van de ecologiepremie bepaald wordt door de performantie van de technologie waarin geïnvesteerd wordt.

Omwille van de lage slaagkans van de laatste call (die slechts 28% bedroeg) werd uiterst voorzichtig van start gegaan met de nieuwe EP-PLUS regeling uit vrees dat het beschikbare budget ontoereikend zou zijn omdat de vraag naar steun het aanbod ruimschoots zou overtreffen. Evenwel door de schrapping van de technologieën die in aanmerking kwamen voor groenestroom- en WKK-certificaten, en mede door de financiële en economische crisis in de Eurozone waarbij het vertrouwen in de toekomst een domper zette op het investeringsklimaat in Vlaanderen, kwam de instroom van de steunaanvragen niet op gang. Ook het inzetten van de EP-PLUS-regeling om het actieplan 'Groene Warmte' te ondersteunen en een aantal kleinere ingrepen op de technologieënlijst hadden nauwelijks een invloed op het aantal nieuwe steunaanvragen. In 2011 werden slechts 135 steunaanvragen goedgekeurd, voor een subsidiebedrag van 11,9 miljoen euro. In de eerste helft van 2012 waren dit er 55 met een subsidiebedrag van 3,6 miljoen euro.

In 2012 wordt daarom de EP-PLUS steunregeling opnieuw bijgestuurd waarbij de steunpercentages worden aangepast conform de toegelaten Europese maxima; er een herindeling komt van de technologieën in ecoklassen op basis van hun ecologiegetal en de daaraan gekoppelde subsidiepercentages, en het differentiëren van de steun i.f.v. de aard van de investeringen: milieu-investeringen, investeringen op energiegebied en investeringen in hernieuwbare energie.

5.2. Ecologiepremie voor strategische ecologieprojecten

Eén van de aanbevelingen uit de evaluatie van de ecologiepremie was de noodzaak aan een steunregime waarbij generieke doelstellingen gerealiseerd worden. Daarbij wordt tegemoet gekomen het Witboek Nieuw Industrieel beleid waar gesteld wordt dat we 'de effectiviteit en de efficiëntie van de ecologiepremie evalueren en een onderzoek voeren naar ondersteuningsmechanismen voor technieken met een groot CO₂-reductiepotentieel en energiebesparingspotentieel'.

Naast de bestaande ecologiesteunregeling met een limitatieve technologieënlijst die via de internetapplicatie loopt en die zich voornamelijk richt op kmo's, werd in 2012 een nieuwe regeling uitgewerkt voor strategische ecologieprojecten. Dit nieuwe steunregime zal zich richten naar projecten die een globale/integrale milieu- of energieoplossing op bedrijfsniveau bieden met gesloten energie- en materiaalkringlopen en procesgeïntegreerde oplossingen en waarbij niet naar technologieën van de LTL kan gerefereerd worden.

Deze nieuwe steunregeling gaat in het najaar van 2012 van start en is geënt op het nieuwe decreet inzake het economisch ondersteuningsbeleid van 16 maart 2012. De maatregel moet in 2013 op kruissnelheid komen.

Gelijklopend werd ook, zoals hoger vermeld, de EP-PLUS steunregeling maximaal afgestemd op deze nieuwe steunregeling voor strategische ecologieprojecten.

5.3. De groene waarborg

In het voorjaar van 2012 lanceerde Waarborgbeheer nv een nieuw instrument om het energieverbruik van Vlaamse ondernemingen te verbeteren, de zogenaamde "Groene Waarborg". Via de Groene Waarborgregeling kunnen ondernemers een waarborg krijgen voor een lening of een leasing waarmee men energiebesparende investeringen, met een terugverdientijd van maximaal tien jaar, doet in het Vlaamse Gewest. De Groene Waarborg weegt niet op de kredietlijnen van een bedrijf en heeft een lagere premie dan de generieke Waarborgregeling. Om er gebruik van te kunnen maken, moet de geplande investering voorkomen op een limitatieve lijst van energiebesparende technologieën. Het Agentschap Ondernemen attesteert gratis of een investering voorkomt op de limitatieve lijst van energiebesparende technologieën. Met dit attest kan de onderneming een groene waarborg aanvragen bij haar financiële instelling. Eind september 2012 waren er echter nog geen dossiers. In het najaar van 2012 zal een evaluatie plaatsvinden met het oog op een verhoging van de dealflow.

5.4. Optimalisering instrumenten van het Agentschap Ondernemen

Eco-efficiëntiescan

De aangepaste eco-efficiëntiescan heeft tot doel bedrijven wegwijs te maken in eco-efficiëntie in de ruime zin en concrete kansgebieden en opportuniteiten in beeld te brengen. Door hen te oriënteren naar de relevante subsidie-instrumenten van de Vlaamse Overheid wordt getracht hen ook effectief op weg te zetten naar verdere actie. De scan werd opgenomen in het vaste instrumentarium van het Agentschap Ondernemen en zal in 2013 blijvend aan geïnteresseerde bedrijven aangeboden worden.

De voorbije jaren is gebleken dat eco-efficiëntie voor veel bedrijven nog steeds een moeilijk begrip is. Sensibilisering blijft nodig. Ook in 2013 zal veel aandacht gaan naar het bekendmaken van de mogelijkheden en voordelen van eco-efficiëntie via o.a.

publicaties en infosessies. Zo zal de reeks thematische infosessies, waarin telkens één bepaald aspect van eco-efficiëntie uitgebreid wordt toegelicht, worden verdergezet. Daarbij wordt steeds de ruimere overkoepelende visie van eco-efficiëntie en duurzaam ondernemen benadrukt en wordt ook samenwerking met de belangrijkste stakeholders op dit vlak nagestreefd.

Momenteel is er, ook vanuit het beleid, een duidelijke verschuiving van de focus aan de gang in de richting van 'duurzaam materialenbeheer'. Ook het Agentschap Ondernemen tracht een bijdrage te leveren aan dit transversaal thema van Vlaanderen in Actie. Zo zal het Agentschap toetreden tot het samenwerkingsverband van overheden ter ondersteuning van Plan C en wordt onderzocht op welke manier samenwerking met de OVAM mogelijk is op het vlak van de – nog te ontwikkelen – materialenscan. Hierbij is een goede afstemming met bestaande scans uiteraard van belang.

Rationeel Energiegebruik bij KMO's

In 2013 zal het project REG in KMO's verder worden uitgevoerd. Het loopt nog tot eind juli 2013. Met dit tijdelijk project biedt het Agentschap Ondernemen extra ondersteuning aan bedrijven in de vorm van een gratis eerstelijns energiescan en een financiële tegemoetkoming voor het verkrijgen van een gedetailleerder thematisch advies.

De scan zelf schetst een overzicht van de energiefacturatie bij een bedrijf (zowel elektriciteit als brandstof) en tracht via het maken van een inventaris van de verbruiken een prioriteitenlijst op te stellen. Alle voorgestelde maatregelen worden gekoppeld aan het subsidie-instrumentarium van de Vlaamse Overheid.

Indien mocht blijken dat bepaalde thema's een grondige studie vereisen, dan kan het bedrijf een extern adviesbureau inschakelen waarbij de helft van de factuur door het Agentschap Ondernemen wordt terugbetaald. Met de informatie uit de scans worden voorstellen uitgewerkt voor het optimaliseren van het Vlaams subsidiebeleid. In eerste instantie wordt er feedback voorzien naar de limitatieve technologielijst van de ecologiepremie, en de werking van de kmo-portefeuille in het domein van energie. De subsidiemogelijkheid voor energiestudies blijft bestaan na afloop van het project via de kmo-portefeuille.

In het project is er ook ruimte gecreëerd voor het organiseren van informatiesessies over onderwerpen die in de energiescans en bij overleg met de bedrijven, interessant genoeg worden geacht voor een breed publiek.

In het volgende jaar zal onderzocht worden op welke wijze de energie-efficiëntie binnen KMO's verder kan gestimuleerd worden en zal de minister hiervoor een voorstel formuleren.

Energie-efficiëntie en duurzame bedrijventerreinen

Beheerders van bedrijventerreinen zullen in 2013 eerstelijnsadvies rond energie kunnen aanbieden via door het Agentschap Ondernemen ingehuurd externe experts. De bekomen resultaten moeten hierbij een stap vormen naar een nauwkeurige CO2-

uitstoot- en energiemonitoring van de terreinen. Net als bij het project REG in KMO's worden alle aan de bedrijven voorgestelde maatregelen gekoppeld aan het Vlaams subsidie-instrumentarium.

5.5. Verlenging benchmark en auditconvenant

In opvolging van het auditconvenant en benchmarkingconvenant werd een nieuwe energiebeleidsovereenkomst voorbereid voor de verankering van en voor blijvende energie-efficiëntie in de Vlaamse energie-intensieve industrie.

5.6. Logistiek en Mobiliteit

In 2013 zal een nauwere samenwerking nagestreefd worden tussen het Agentschap Ondernemen en de waterwegbeheerders. Waterwegen en Zeekanaal en NV De Scheepvaart zijn immers belangrijke ontwikkelaars van (watergebonden) bedrijventerreinen. Deze samenwerking kan het actueel ruimtelijk-economisch beleid ondersteunen om te komen tot een snelle realisatie van bijkomende bedrijventerreinen, de herwaardering van verouderde sites langsheen het water maar bijvoorbeeld ook om ruimte te creëren voor problematische ruimtevragers zoals bv. bouwmaterialenhandels. Gezamenlijk zou voor de uitbouw van een netwerk van overslagpunten voor bouwmaterialen kunnen geijverd worden.

Ook voor de langere termijn is samenwerking tussen het Agentschap Ondernemen en de waterwegbeheerders interessant om kennis, visies en projecten op elkaar af te stemmen. Hierbij kan gedacht worden aan stadsdistributie, de bundeling van goederenstromen, de optimale invulling van bedrijventerreinen in functie van modal shift of een betere co-modaliteit.

5.7. Duurzame ontwikkeling

Het begrip 'Duurzame ontwikkeling' is onlosmakelijk verbonden met het economisch beleid waarbij het economische aspect (stimuleren van groei) in evenwicht staat met het ecologische (rekening houden met de leefomgeving) en het sociale (rekening houden met mensen, jobs). Binnen de Vlaamse Strategie voor Duurzame Ontwikkeling (VSDO) werkt het beleidsdomein Economie maximaal samen met andere beleidsdomeinen aan het realiseren van de langetermijnvisie 2050 voor een duurzame maatschappij.

Dit komt uitdrukkelijk tot uiting binnen het Nieuw Industrieel Beleid waarbij een duurzame transformatie van de industrie centraal staat. De 'Fabriek van de Toekomst' is daarbij het streefbeeld voor de organisatie van de industriële productieactiviteit in Vlaanderen waarbij onder meer op een duurzame manier met materialen en energie wordt omgesprongen, competentieontwikkeling cruciaal is en sociale innovatie wordt

doorgevoerd. Daarnaast wordt met andere beleidsdomeinen gewerkt aan transitie onder andere in de sector 'bouwen en wonen' waarbij Duwobo betrokken is bij de Ronde Tafel voor de bouwsector. Op het vlak van duurzaam beheer van materialen wordt samen met OVAM mee uitvoering gegeven aan het Vlaams Materialenprogramma onder andere via Plan C.

Ook de bio-gebaseerde economie heeft een belangrijke plaats. Een biogebaseerde economie (BBE) is een economie waarin de bouwstenen voor materialen, chemische en andere stoffen en energie afkomstig zijn van hernieuwbare grondstoffen in plaats van fossiele grondstoffen zoals aardolie of afgeleide producten. Een beleidsdomeinoverschrijdende werkgroep voor de biogebaseerde economie (BBE) werd opgericht naar aanleiding van de mededeling aan de Vlaamse regering van 2 maart 2012. De werkgroep is samengesteld uit afgevaardigden van de verschillende betrokken departementen.

Om de verschillende bestaande en geplande beleidsinitiatieven (NIB, duurzaam materialenbeheer, e.a.) goed elkaar af te stemmen, is er nood aan een geïntegreerde Vlaamse visie en strategie die met de verschillende beleidsdoelstellingen rekening houden. Hierbij kan in eerste instantie een beroep worden gedaan op het reeds geleverde werk van het informele netwerk biogebaseerde economie. Daarnaast zullen ook Vlaamse adviesraden (Minaraad, SERV, SALV) en verschillende belanghebbenden (Vlaamse onderzoeksinstituten, industrie, NGO's en consumenten) en buitenlandse experts geraadpleegd moeten worden. Verder moeten ook de Europese initiatieven (bio-economie strategie en actieplan) geanalyseerd worden en naar de Vlaamse context vertaald worden, alsook de Europese trends over duurzaamheidscriteria opgevolgd worden.

Het is de bedoeling van de werkgroep om tot einde 2012 een visie en een eerste aanzet voor een Vlaamse strategie voor een lange termijn beleid voor te bereiden en over de werkzaamheden verslag uit te brengen aan de Vlaamse Regering.

Om een Vlaamse strategie voor de biogebaseerde economie (BBE) te kunnen ontwerpen, moeten de troeven waarover onze regio beschikt gekend zijn en moeten op deze basis beleidskeuzes voor een duurzaam economisch en innovatiebeleid betreffende de BBE gemaakt worden. Volgens het bekende cascade principe van maximale verwaarding van de groene grondstof liggen biomaterialen en fijne chemicaliën bovenaan de schaal van toegevoegde economische waarde. Hoe kan Vlaanderen zijn goede uitgangspositie met sterke chemie- en energiesectoren en een innovatieve land- en tuinbouwsector optimaal inzetten in de transitie naar een BBE? Bedoeling is om te komen tot beleidsaanbevelingen voor een geïntegreerd economisch en innovatiebeleid zonder dat de voedselveiligheid in het gedrang komt en met aandacht voor de hernieuwbare energiebehoeften.

6. Meer groeiende ondernemingen

We willen er voor zorgen dat succesvolle ondernemingen in Vlaanderen snel kunnen uitgroeien tot internationale bedrijven die bovendien blijven openstaan voor innovatie en vernieuwing. Hiertoe zal onder andere de strategische investerings- en opleidingssteun hervormd worden tot strategische transformatiesteun, zal een vernieuwd beleid gericht op de ondersteuning van snelgroeiende ondernemingen - de gazellesprong - gelanceerd worden en zullen we blijvend inzetten op het aantrekken en begeleiden van buitenlandse investeerders in Vlaanderen.

6.1. Klassieke instrumenten: van SIOS naar strategische transformatiesteun

Het systeem voor strategische investerings- en opleidingssteun (SIOS) is van toepassing op investeringen van meer dan 8 miljoen euro van kleine en middelgrote ondernemingen in heel Vlaanderen en van grote ondernemingen in de regionale steungebieden en op opleidingen van minstens 250.000 euro van kleine ondernemingen en van minstens 300.000 euro van middelgrote en grote ondernemingen in heel Vlaanderen.

Sinds de opstart van het systeem (2008) werd volgende SIOS-steun toegekend (bedragen in duizend euro):

Toegekend per soort steun	2008	2009	2010	2011	TOTALEN
investeringssteun	7.391	14.783	20.160	17.928	60.262
opleidingssteun	8.584	31.181	19.271	30.651	89.687
TOTALEN	15.975	45.964	39.431	48.579	149.949

SIOS werd een eerste maal geëvalueerd in 2010, in uitvoering van het “Werkgelegenheidsplan en krachtlijnen voor het investeringsplan” (WIP). Tegelijkertijd werd de regelgeving beter aangesloten bij de Europese reglementering in verband met investerings- en opleidingssteun. Deze tweevoudige bijsturing is sinds 17 december 2010 van kracht. De aanpassingen hadden tot gevolg dat het systeem beter georiënteerd werd naar strategisch belangrijke projecten en budgettair beter beheersbaar werd.

Medio 2011 werd begonnen met een tweede evaluatie. In eerste instantie werd de SIOS-maatregel geëvalueerd op haar effectiviteit met als doel de politieke standpuntbepaling met betrekking tot een eventuele verlenging van de regionale steunkaart te onderbouwen. Anderzijds werd nagegaan of SIOS voldoende inspeelt op het concept “Nieuw Industrieel Beleid” (NIB).

De Vlaamse Regering besliste om de subsidies voor ondernemingen meer gericht in te zetten in uitvoering van het NIB. Daarbij werd principieel afgesproken dat “de Strategische Investerings- en Opleidingssteun wordt hervormd tot een Strategische Transformatiesteun. Hierbij zullen enkel nog belangrijke investerings- en opleidingsprojecten ondersteund worden die bijdragen aan de versterking van het economische weefsel in Vlaanderen. Het gaat dan over investeringen in strategische clusters en leadplants in Vlaanderen, het ondersteunen van de internationale doorgroei van innovatiegerichte KMO's en transformerende investeringen die de duurzame verankering realiseren van belangrijke tewerkstelling in Vlaanderen.”

Meer concreet zullen de steunaanvragen moeten aansluiten bij domeinen van ViA en de krachtlijnen van het NIB en zullen bij de beoordeling van de dossiers nog enkel criteria worden gehanteerd die essentieel zijn voor de kwaliteit van het transformatieproject. De concretisering hiervan zal afgestemd worden in de schoot van het Interministerieel Comité voor de Industrie.

Het systeem van de Strategische Transformatiesteun zal operationeel worden in het voorjaar van 2013.

6.2. Gazellen en Gazellesprong

Extreme groeiers zijn en blijven van groot belang voor de dynamiek, groei en nieuwe werkgelegenheid binnen de Vlaamse economie. Vanzelfsprekend hebben de crisisjaren een invloed op de prevalentie van deze ondernemingen binnen de Vlaamse economie. Afhankelijk van de gebruikte definitie is het aandeel extreme groeiers binnen de Vlaamse economie tussen 2008 en 2010 gedaald met ongeveer 1 procentpunt (van 3.4% naar 2.2%) voor extreme groeiers op basis van werkgelegenheid, met 2.4 procentpunt (van 6.5% naar 4.1%) op basis van het toegevoegde waarde criterium en met 0.6 procentpunt op basis van het gecombineerde criterium (van 2.2% naar 1.6%).

Hoewel het aandeel extreme groeiers is afgenomen ten gevolge van de crisis is hun relatief belang wat betreft werkgelegenheid toegenomen. Zo waren de extreme groeiers op basis van het samengestelde criterium verantwoordelijk voor 19% van de nieuwe werkgelegenheid in 2008 en voor 22% van de nieuwe werkgelegenheid in 2010. Daarnaast is het belangrijk te vermelden dat de top 10% groeiers en werkgelegenheid en toegevoegde waarde respectievelijk verantwoordelijk zijn voor 76% en 54% van de nieuwe werkgelegenheid in 2010.

Meer doorgroei van bestaande ondernemingen is één van de doelstellingen van het Pact 2020. Met de ‘Gazellesprong’ wordt een specifiek beleid voor groeiondernemingen geïntroduceerd.

Als proeftuin voor een omkaderend beleid voor groeiondernemers trok de Vlaamse regering in 2010 al 1,5 miljoen euro uit om een 170-tal ondernemers te begeleiden in hun groeistrategie. In het kader van de oproep ondernemerschap werden 9 coachingprojecten geselecteerd van intermediaire organisaties, die met steun van het Agentschap Ondernemen proefprojecten uitzetten inzake groeibegleiding. Deze

projecten werden opgestart in het vierde kwartaal 2010 en lopen af in de tweede helft van 2012.

In het voorjaar 2012 werd een nieuw concept van beleid voor potentiële gazellen uitgewerkt in overleg met een selectie van gazzelleondernemingen, met de leden van het begeleidingsplatform en de middenveldorganisaties (waaronder de projectpromotoren van de 9 proefprojecten).

Het nieuwe concept van groeibeleid bestaat uit vier grote componenten:

- Platformwerking door een aantal middenveldorganisaties die het groeibeleid effectief zullen uitrollen naar de bedrijven (met als taken: sensibilisering, informatievoorziening, opleidingsinitiatieven, detectie van potentiële groeibedrijven, ...);
- Ervaren consultants zullen een analysetool (die gezamenlijk zal opgebouwd worden door het platform) doorlopen met de potentiële groeibedrijven, teneinde hun opportuniteiten in kaart te brengen. Deze intensieve oefening zal resulteren in een concreet actieplan voor de onderneming. Indien er internationale groeiambities gedetecteerd worden in deze bedrijven, zal er een coachingtraject worden aangeboden voor hulp bij de implementatie van het actieplan. Via een toetsingscommissie krijgen alle bedrijven feedback over mogelijke hulp bij de uitvoering van hun actieplan (doorverwijzingen, overheidssteun, ...);
- Er zal getracht worden om een netwerk op te bouwen van sterk groeiende ondernemingen voor onderlinge ervaringsuitwisselingen;
- Periodiek zal er wetenschappelijke opvolging gedaan worden van de bevindingen van dit groeibeleid, teneinde knelpunten van groeibedrijven in kaart te brengen, waarop de overheid mogelijk haar beleid verder kan aanpassen.

In de loop van 2012 werden de operationele voorbereidingen opgestart (samenstelling platform, opmaak analysetool, selectie consultants en coaches, opmaak van een opvolgsysteem, inpassing in KMO-portefeuille, ...). Vanaf 2013 zal de uitrol plaatsvinden. Er wordt gemikt op jaarlijkse detectie van een 190-tal bedrijven die de analysetool zullen doorlopen, waarvan gehoopt wordt dat een 50-tal ondernemingen via coaching geholpen kunnen worden bij de versterking van hun ondernemingen om internationaal te kunnen scoren. De ondernemingen die de tool doorlopen en nog niet op het punt staan om internationaal te kunnen groeien, zullen verwezen worden naar instanties die hen kunnen helpen om zich verder te versterken en zullen info krijgen over ondersteuningsmaatregelen die hen hierbij kunnen helpen.

6.3. Aantrekken en begeleiden van buitenlandse investeerders

Er wordt gestreefd naar een verhoging van het aantal buitenlandse directe investeringen in het Vlaamse Gewest, evenals het ermee gepaard gaande investeringsbedrag. Deze doelstelling werd eveneens opgenomen in het Pact2020.

Een doeltreffend acquisitiebeleid veronderstelt o.m. een efficiënte regiomarketing, een snelle detectie van mogelijke kandidaat-investeerders, een duidelijke briefing van kandidaat investeerders over onze troeven ten opzichte van de ons omliggende regio's,

een intensieve begeleiding van de kandidaat investeerders bij de selectie van sites, de organisatie van bezoekersprogramma's en de begeleiding bij het eventueel daaropvolgende investeringstraject (omgevingsfactoren, vergunningen, financiering en subsidies...).

Flanders Investment and Trade (FIT) en het Agentschap Ondernemen beschikken over sterke en complementaire respectievelijk buitenlandse en provinciale netwerken om deze acquisitie- en onthaalfunctie efficiënt en effectief te organiseren.

Medio 2010 hebben FIT en het Agentschap Ondernemen een samenwerkingsprotocol afgesloten om hun expertise en inspanningen op het vlak van acquisitie, onthaal en begeleiding van kandidaat investeerders te bundelen en complementair in te zetten ter versterking van de gezamenlijke dienstverlening in het Vlaamse Gewest. Dit protocol is inmiddels omgezet in concrete operationele taakafspraken tussen beide organisaties.

In 2011 zijn door het Agentschap Ondernemen en FIT bovendien verkennende gesprekken gevoerd met (publieke) provinciale en lokale actoren om acquisitie-initiatieven en begeleiding van kandidaat-investeerders beter af te stemmen. Samen met de provincies werd in de loop van 2012 een aanzet gegeven tot oprichting van provinciale ambtelijke acquisitieplatformen. Deze moeten door een structureel overleg en stroomlijning tussen alle publieke actoren in de provincies bijdragen tot een efficiëntere acquisitie, onthaal en begeleiding van buitenlandse kandidaat-investeerders.

Tevens is er het opzet om het lokaal management van in Vlaanderen gevestigde buitenlandse bedrijven te helpen in het overtuigen van hun headquarters om blijvend te investeren in Vlaanderen. Daarom zal het Agentschap Ondernemen in samenwerking met FIT in 2013 zijn inspanningen om gevestigde bedrijven pro-actief te benaderen en op te volgen, gevoelig opdrijven.

6.4. Ondersteuning O&O–infrastructuur

In 2012 werd een nieuwe steunregeling rond incubatoren goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Met deze regeling wil het beleidsdomein Economie bijdragen aan de creatie van echte O&O-vestigingsmilieus. Naast de financiële ondersteuning van investeringen en de personeelskosten voor de uitbating van een incubator zal in 2013 ook getracht worden de netwerkvorming tussen de incubatoren onderling te versterken, om deze troeven ook internationaal sterker in de verf te kunnen zetten.

7. Een meer innovatieve en kennisintensieve economie

We willen nieuwe beloftevolle activiteiten binnen de Vlaamse economie de kans geven om zich beter te laten ontwikkelen en de competitiviteit van de klassieke sterke sectoren waarborgen door ook daar innovaties te stimuleren. Om de industriële sectoren in Vlaanderen te ondersteunen werd daarom het Nieuw Industrieel beleid uitgewerkt. Daarnaast wordt met Flanders Care het ondernemerschap in de zorgsector gestimuleerd. Tevens worden specifieke beleidsaccenten gelegd voor de creatieve sectoren. Om ervoor te zorgen dat innovaties sneller ingang vinden in kleine bedrijven en kmo's wordt verder ingezet op kennisdiffusie aan de hand van verschillende thematische platformen. Met de hogescholen wordt een netwerk van laagdrempelige expertise en dienstverleningscentra (LED-netwerk) uitgebouwd.

7.1. Geïntegreerd industriebeleid: actieplan nieuw industrieel beleid

Actualisatie van het Actieplan NIB

Het Witboek Nieuw Industrieel Beleid dat in mei 2011 door de Vlaamse regering werd aangenomen bevat 50 acties in vier beleidspijlers en het ondersteunend beleid. Deze 50 acties scheppen een beleidskader voor het ondersteunen en stimuleren van de transformatie van het industrieel weefsel met behulp van een geïntegreerde beleidsaanpak. Het Actieplan werd in mei 2012 geactualiseerd en gepreciseerd met mijlpalen die in de loop van de legislatuur zullen worden uitgevoerd. Het actieplan werd publiek gemaakt naar aanleiding van het Colloquium '1 jaar NIB' op 19 juni 2012⁵.

In de economische pijler van het NIB wordt de Fabriek van de Toekomst als streefbeeld voor de transformatie van de Vlaamse industrie uitgewerkt. In de innovatiepijler wordt deze economische transformatie door innovatiestrategieën ondersteund. Met de sociale pijler worden competentie- en arbeidsmarktbeleid in dienst gesteld van de nieuwe behoeften van een economie in transformatie. De infrastructuurpijler werkt aan ondersteunende infrastructuren voor de transformatie tot een innovatiegedreven economie. Het ondersteunend beleid zorgt voor de noodzakelijke beleidscoördinatie en governance (met o.m. de Industrieraad) en een flankerend industrieel beleid op domeinen waarvoor Vlaanderen bevoegd is, zoals regulering, energie- en materialenbeleid en internationalisering.

Dit gepreciseerde beleidskader zal een nieuw beleidsproces gestalte geven voor de vorming van strategische transformatieplannen met focus op grote systemische projecten en toekomstgerichte clusters. Het actieplan is vooral een beleidsplan. Het is gericht op de versnelling en focusering van de transformatie van de industrie om de competitiviteit van de Vlaamse economie structureel te versterken via wezenlijke doorbraken zoals de 'vergroening' en de 'verwitting' van de economie. Beleidsmaatregelen zijn noodzakelijke voorwaarden maar deze transformatie is het werk van de socio-economische actoren zelf. Daarom krijgt in het actieplan de mobilisatie van al deze actoren in partnerschappen ook een belangrijke plaats.

⁵ Zie <http://www.nieuwindustrieelbeleid.be/>

Een antwoord op de economische uitdagingen

De transformatiedruk komt van globale ontwikkelingen in de wereldeconomie die zich in de Europese Unie manifesteren. Het nieuw industrieel beleid is daarom een wezenlijke component van een relancebeleid door versnelling van investeringen in toekomstgerichte activiteiten. Daarvoor zal afgestemd worden met het Europese beleid dat grote publiek-private samenwerkingen opzet voor het versneld naar de markt brengen van nieuwe innovatiedoorden en dat projecten voor kritische infrastructuur voor systeeminnovatie zoals intelligente netwerken wil ondersteunen.

Een onderbouwde transitieaanpak

Het NIB steunt op een toekomstvisie die de noodzaak van een sterke industrie poneert voor Vlaanderen als topregio in Europa. Daarom is de verdieping van een gemeenschappelijke analyse van het competitiviteitsprobleem en de productiviteitsuitdaging voor de verankering van industrie in Vlaanderen een succesvoorwaarde van het NIB. De vertraging van de productiviteitsgroei is immers een structurele uitdaging voor alle industriële landen. Zij slagen er allemaal onvoldoende in om de innovatiekloof te dichten opdat nieuwe oplossingen aan de grote maatschappelijke uitdagingen van onze eeuw kunnen worden gegeven. Als kleine open economie is Vlaanderen bijzonder gevoelig voor de fragmentatie van de waardeketens en van de tijdshorizon in de hedendaagse globale economie. Door fragmentatie van het economisch weefsel worden mogelijkheden/opportunities van duurzame groei door systeeminnovatie onbenut gelaten. Het 'Nieuwe productiviteitsoffensief' is gericht op de exploitatie van het onbenutte productiviteitspotentieel van de kennisgebaseerde economie via synergie in waardeketens en spillovers in clusters, om oplossingen te zoeken voor grote maatschappelijke uitdagingen als lange termijnperspectief voor duurzame investeringen.

Naar een slimme specialisatiestrategie

Een verdere verdieping van het NIB is een gericht clusterbeleid dat oog heeft voor de internationale competitiviteit en de Europese inkadering van het Vlaamse transformatiebeleid. De strategische positionering van de regio's in een Europees groeiperspectief gebeurt onder de noemer van "slimme specialisatie". Hiermee wil het Europees cohesie- en innovatiebeleid de prioritering van de middelen voor innovatie aanmoedigen op sleuteldomeinen waarin elke regio zijn comparatieve voordelen kan realiseren. Tegen het einde van 2012 zal door het Interministerieel Comité Industrie een slimme specialisatiestrategie voor Vlaanderen die past binnen de innovatieknooppunten, worden goedgekeurd. Hierin wordt een methode bepaald voor het identificeren en ontwikkelen van innovatieclusters waarmee Vlaanderen zich internationaal kan onderscheiden. Deze slimme specialisatiestrategie in Europees kader helpt om het gericht clusterbeleid van het NIB te realiseren. Daarmee loopt het NIB ook mee voorop in een nieuw structureel groeiperspectief voor Europa.

Fabriek van de Toekomst: Nieuw Industrieel Ondernemen

De 'Fabriek van de Toekomst' is een streefbeeld voor de plaats van de productieactiviteiten in een kennisgedreven en oplossingsgerichte economie, mogelijk

gemaakt door een nieuw industrieel ondernemen. Onder de economische pijler van het NIB zullen hiervoor verschillende acties uitgewerkt worden.

Eind 2011 werd door het Agentschap Ondernemen een eerste oproep gelanceerd tot het indienen van NIB projecten met focus op de realisatie van transformatietrajecten of het uitwerken van open productieconcepten; 26 projecten zullen in het najaar van 2012 van start gaan. Nog in het najaar van 2012 zal met deze projecten een strategisch leerplatform voor nieuw industrieel ondernemen worden opgericht voor een ervaringsuitwisseling en beleidsleren op basis van onder meer case studies van voorbeeldprojecten. De transformatie van de industrie in Vlaanderen naar het streefbeeld van de Fabriek van de Toekomst is een leerproces waarin voortrekkers een belangrijke rol spelen om voorbeelden te stellen, grote projecten te durven initiëren en de leiding te nemen in de ontwikkeling van specifieke waardeketens en clusters.

Eind mei 2012 werd een tweede oproep open verklaard waarbij ditmaal projectvoorstellen worden ingewacht die focussen op het thema 'inzetten van sleuteltechnologieën'. De promotoren van de projecten die gaandeweg voor steun worden geselecteerd zullen de ervaring die ze al doende opbouwen inbrengen in het leerplatform.

Flankerend, en in overleg met het leerplatform, zal ook werk worden gemaakt van de ontwikkeling van een 'toolbox' onder de vorm van een geïntegreerd aanbod voor steun aan transformatietrajecten van bedrijven. De omvorming van de strategische investerings- en opleidingssteun tot een strategische transformatiesteun sluit daar bij aan.

Daarnaast zal ook een verankeringsstrategie worden uitgewerkt voor productiebedrijven in Vlaanderen en zal Vlaanderen internationaal worden gepromoot als proeftuin voor de Fabriek van de Toekomst met een netwerk van gerenommeerde productiefaciliteiten.

De Fabriek van de Toekomst in de maakindustrie en de procesindustrie is onderdeel van netwerken en clusters met een transsectorale benadering van de waardeketen. Al deze acties zijn daarom verbonden met de ontwikkeling van clusterplatformen waarvoor het Transformatie- en Innovatieplatform FISCH voor duurzame chemie als referentie zal worden gebruikt voor verder beleidsleren.

Vernieuwend sectoroverleg als hefboom van het NIB

Door de heterogeniteit van de industrie en de verschillen in transformatiedruk is een sectorale benadering van de industriële transformatie door het NIB vaak aangewezen, voortgaand op het bestaande sectoraal overleg in Rondetafels. Omdat die actieplannen ook moeten gericht zijn op intersectorale waardeketens wordt een methodologie uitgetest voor een vernieuwend sectorbeleid via vernieuwde Rondetafels, op basis van een transitiebenadering (systeeminnovatie). Dit met de bouwsector als piloot. In september 2011 werd met de SERV een protocol gesloten over deze nieuwe methodologie, op basis waarvan de Rondetafel Bouw in januari 2012 werd opgestart.

De methodologie van het vernieuwend sectoroverleg zal met de afronding van de Rondetafel Bouw worden geëvalueerd.

Tina-fonds

Het TINA-fonds is opgericht als een specifiek investeringsinstrument voor de ondersteuning van transformatietrajecten op niveau van waardeketens en clusters door het delen van risico via consortia bij het naar de markt brengen van doorbraakinnovaties. Het TINA-fonds richt zich voornamelijk op grote systemische projecten met een hefboomeffect op transformatietrajecten op het niveau van waardeketens en clusters.

Het TINA-fonds versnelt innovatietrajecten die werken volgens het open innovatiemodel door consortiavorming aan te moedigen en via participaties risico's te delen (aan marktconforme voorwaarden). Er zal ook gestreefd worden naar Europese hefboomfinanciering bij de verdere uitbreiding van het TINA-fonds.

Het fonds is volledig operationeel en er zijn reeds een viertal investeringen goedgekeurd voor een gezamenlijk bedrag van circa 50 miljoen euro.

Flanders Care – impulsloket

Na 2 jaar werking en ervaringsopbouw binnen het Impulsloket Flanders' Care, wordt het duidelijk dat naast innovatie in de zorgorganisaties, een belangrijk accent dient te liggen op het uitbouwen van meer ondernemerschap in de zorg. Innoveren en ondernemen in de zorg is een gigantische uitdaging met een eigen dynamiek die ingepast kan worden in verschillende transversale thema's van ViA.

De veroudering van de bevolking en het streven om zolang mogelijk in de eigen leefomgeving te wonen en zo mobiel mogelijk te blijven, vraagt naar aangepaste hulpmiddelen, specifieke diensten, nieuwe samenwerkingsvormen met zorgverstrekkers, duurzame en aanpasbare woningen, ... Sectoren in transformatie zoals de textielnijverheid kunnen in samenwerking met de zorg nieuwe intelligente textielen heroriënteren en/of ontwikkelen die, indien ze op voldoende schaalgrootte geproduceerd worden, ook betaalbaar zijn voor de modale gebruiker.

Deze transformatie vraagt eveneens naar nieuwe business modellen waarin de samenwerking tussen zorgactor, ondernemer en eindgebruiker een essentiële voorwaarde is om tot nieuwe producten en/of toepassingen te komen die een economisch valorisatiepotentieel hebben.

Binnen al deze uitdagingen kan de Vlaamse Overheid een faciliterende rol opnemen en nieuw ondernemerschap stimuleren in de diverse fasen van het 'zorg'ondernemerschap.

In 2013 wil het Impulsloket Flanders' Care naast de lopende taken meer inzetten op het stimuleren van nieuw ondernemerschap in de zorg door het ondersteunen van starters en ondernemers in zorggerelateerde producten en diensten. Het creëren van een degelijke voedingsbasis, zowel voor het vinden van startkapitaal als het uitbouwen van een professioneel netwerk en het doorgroeien naar de internationale markt, zal via het Impulsloket geïnitieerd worden in samenwerking met de verschillende beleidsdomeinen en beleidsniveaus, evenals met de intermediaire partners van het Agentschap Ondernemen (zoals Agoria, Essenscia, Unizo, VOKA, ...) en de partners binnen het ruimere Flanders' Care netwerk.

In uitvoering van de oproep 2011 voor peterschapsprojecten lopen ondertussen zes peterschapsprojecten in het kader van de zorgberoepen en de witte economie. Het betreft voornamelijk het verder professionaliseren van de werking van apothekers, kinesitherapeuten, artsen, tandartsen,... en van de toeleveranciers van de zorgsector. De oproep zal in 2013 worden herhaald.

Ook in de geplande oproep voor startersinitiatieven zal expliciet ruimte worden voorzien voor projecten die ook een antwoord bieden op de problematiek ondernemerschapscompetenties bij de zelfstandige zorgverstrekker.

Binnen Flanders' Care heeft ICT een ondersteunende rol in zowel processen binnen de zorgorganisatie als het gebruik van nieuwe technologieën. Het Impulsloket Flanders' Care werkt nauw samen met het MIC Health zodat starters maar ook bestaande ondernemers nieuwe ICT uitdagingen in de zorgsector opnemen rekening houdend met de integrale aanpak van Flanders' Care.

Het Impulsloket Flanders' Care zal instrumenten helpen ontwikkelen zodat ondernemers op een duurzame wijze kunnen ingroeien in de zorg economie, o.a. een evidence based care model en nieuwe zorg economische business modellen.

Het Impulsloket Flanders' Care zal diverse ondernemers, zorgactoren, gebruikers en overheden samenbrengen in werkgroepen rond pertinente thema's zoals o.a. zorglogistiek gecombineerd met therapietrouw, starters matchen met industriële partners,... zodat een volledige keten van zowel productie als dienstverlening kan opgebouwd worden rekening houdend met de principes van Flanders' Care.

Tenslotte zal het Impulsloket Flanders' Care in samenwerking met FIT de internationale valorisatie van de Vlaamse zorgsector en -technologieën ondersteunen in het kader van specifieke missies en events.

Creatieve industrie

Het Overleg Creatieve Industrieën (OCI) stelde op de ViA-rondetafel die plaatsvond op 27 mei 2011 een visienota voor. Op de vragen en voorstellen van deze visienota werden door het Departement EWI in samenwerking met de relevante beleidsdomeinen antwoorden en reacties geformuleerd. Het geheel werd besproken tijdens een ontmoeting met de creatieve sector (OCI) in juni 2012. De visienota wordt nu herwerkt tot een concreet actieplan voor de creatieve sector dat in het najaar wordt voorgelegd aan de Vlaamse regering. In 2013 zal de focus liggen op het uitvoeren van de actiepunten in dit plan.

In 2012 werd door het Agentschap Ondernemen al gestart met de voorbereidingen voor het ontwikkelen van een digitale ondernemingsplan-tool met leerzone en een trainingsprogramma. Er werd een beleidsdomeinoverschrijdende stuurgroep samengesteld en een projectcharter opgemaakt. De tool wordt ontwikkeld in het kader van een overheidsopdracht. In het najaar van 2013 moet de tool kunnen worden gelanceerd.

Daarnaast werd de start gegeven om een **subsidieleidraad** op te stellen die specifiek gericht is naar de culturele en creatieve sectoren en die te consulteren zal zijn op verschillende moderne dragers. In 2013 wensen we deze informatie niet enkel aan te bieden via een klassieke subsidieleidraad, maar willen we de aandacht vestigen op een

selectie van maatregelen die heel bruikbaar zijn voor, maar niet gekend door ondernemingen in de culturele en creatieve sectoren.

In 2012 werd door het Agentschap Ondernemen met het Vlaamse Audiovisueel Fonds de ondersteuningsmaatregel '**Screen Flanders**' uitgewerkt. Dit om de aantrekkingskracht van Vlaanderen voor zowel binnenlandse als buitenlandse producties te verhogen door middel van een economische steunmaatregel met culturele invalshoek ten gunste van de productie van audiovisuele werken en van de audiovisuele sector.

Er was immers gebleken dat Vlaanderen een lacune had in haar ondersteuningsportfolio voor de **audiovisuele sector**. Deze sector mist een stuk inkomsten van buitenlandse producties die aangetrokken worden door de tax shelter en die via Wallimage (de Waalse economische steunmaatregel voor de filmsector) worden afgeleid naar Wallonië en Brussel. Gezien de toegekende steun grotendeels wordt gevaloriseerd in het subsidiërende gewest, betekent dit een economisch verlies voor de Vlaamse toeleveranciers. Bovendien wordt een deel van de Vlaamse producties gedeeltelijk in Wallonië geproduceerd omwille van de extra steun.

Er is ook het culturele aspect. Het mislopen van middelen, producenten en projecten verarmt de audiovisuele sector immers ook in de culturele zin. Het contact met producenten van buitenlandse origine werkt verrijkend door de kruisbestuiving van binnenlandse invalshoeken met buitenlandse ervaringen. Het draagt bij tot een verbreding van het netwerk van de Vlaamse audiovisuele sector en biedt hen kansen in het buitenland. Het zorgt voor een internationalisering van de Vlaamse audiovisuele sector en de opbouw van een aantrekkelijk cultureel imago en uitstraling.

Voor Screen Flanders wordt een jaarlijks budget voorzien van 5 miljoen euro onder de vorm van terugbetaalbare voorschotten. De maatregel bekwam in de zomer van 2012 groen licht van de Europese Commissie. Nog voor het einde van het jaar zal na de definitieve goedkeuring door de Vlaamse regering een eerste oproep gelanceerd worden die dan in 2013 afgehandeld zal worden. Ook in 2013 zullen er oproepen gelanceerd worden.

7.2. Kennisdifusie van innovatie en businessmodellen

Platformwerking

Sinds 2010 maakt het Agentschap Ondernemen werk van kennisplatformen rond specifieke kennis georiënteerde thema's. Dit was onder meer het geval voor cleantech en ICT. Voor deze beide thema's werden immers in het verledenspecifieke EFRO projectoproepen gelanceerd wat toeliet om de betreffende projectpromotoren in kennisplatformen samen te brengen om ervaringsuitwisseling te initiëren.

Voor ICT werd de platformwerking 'KMO-IT' ook meer in de diepte ondersteund via een centraal IT loket, een eigen website en e-zine, een online self assessment tool, enz....

De EFRO cleantech en ICT projecten worden in de loop van 2012 grotendeels afgerond. Voorzien is echter dat projectpromotoren op deze thema's kunnen verder

bouwen binnen de ruimere context van het Nieuw Industrieel Beleid en daaraan gerelateerde projectoproepen. De cleantech en KMO-IT platformwerking gaan mee over naar het strategisch leerplatform NIB (zie Fabriek van de toekomst), waar ook ruimte zal zijn voor meer specifieke thematische invalshoeken.

Voor het thema ICT blijft de ondersteuning van het eTIC charter behouden om ICT dienstenleveranciers via het onderschrijven van deze ethische gedragscode toe te laten zich als kwalitatieve partner te profileren.

Bij kennisdiffusie van innovatie mag aandacht voor intellectuele eigendom niet ontbreken. Het beschikken over de juiste eigendomsrechten is vaak een essentiële voorwaarde om innovatie succesvol in de markt te zetten en economische meerwaarde te genereren. Het Agentschap Ondernemen biedt aan bedrijven de mogelijkheid tot afname van een eerstelijns IE scan en zal hierrond ook een online self assessment ter beschikking stellen. Er wordt gestreefd naar een optimale samenwerking tussen alle publieke IE actoren, verenigd binnen het IE platform onder coördinatie van het IWT. Voor 2013 wordt gewerkt aan een nauwe samenwerking tussen onder meer het Benelux Bureau voor Intellectuele eigendom, de 5 Innovatiecentra en het Agentschap Ondernemen.

Design platform Vlaanderen

Nadat in 2011 op de Design Summit een samenwerkingscharter ondertekend werd, startte in de loop van 2012 het Design Platform Vlaanderen als coöperatief netwerk tussen 5 Vlaamse designorganisaties op. De strategische samenwerking, momenteel tussen Design Vlaanderen, Flanders in Shape, Flanders Fashion Institute, Designregio Kortrijk en Designhub Limburg zal de synergie en de efficiëntie verhogen waarvan o.a. kmo's op zoek naar meer toegevoegde waarde door design, de vruchten kunnen plukken. Dit samenwerkingsverband staat open voor andere geïnteresseerde partijen.

Het Design Platform lanceerde een aantal projecten die in 2012-2013 zullen worden uitgevoerd. Zo zal Vlaams design manifest aanwezig zijn van 20 tot 28 oktober op Interieur 2012. In het najaar van 2012 wordt ook een tweede Design Summit georganiseerd, een tweedaags internationaal event in het teken van kennisopbouw, kennistransfer en netwerking met het oog op internationalisering. Verder wordt ook een grondige opleiding uitgewerkt rond designmanagement die het fundament moet zijn om via design groei te genereren voor de ondernemingen. Tenslotte wordt ook een experiment rond open design gelanceerd waarbij designers voortbouwen op elkaars werk wat een economische meerwaarde zou moeten opleveren. Thema van dit crossoverproject waar ontwerpers en industrie samenwerken is 'mobiliteit in een stedelijke context'.

LED-Netwerk

Grotere ondernemingen beschikken over voldoende competenties en middelen om kennis en expertise in huis te halen en te houden. Bij kleine KMO's, die het onder meer vaak zonder eigen R&D-afdeling of technisch/technologisch hooggeschoolden moeten doen, is dit minder het geval. KMO's hebben hierdoor behoefte aan concrete,

laagdrempelige (en bijgevolg goedkope) en kortlopende dienstverlening. Dit vereist een vraaggedreven aanpak en een dienstverlening tegen laagdrempelige voorwaarden.

In dit kader werd in 2012 de oproep LEDnetwerk Vlaanderen gelanceerd. De bedoeling van de Laagdrempelige Expertise- en Dienstverleningscentra (LED's) is om op complementaire wijze de verspreiding van kennis naar kleine KMO's te vergemakkelijken. Het model van de LED's, is met steun van EFRO en de Vlaamse Overheid ontwikkeld en met succes toegepast in de provincie West-Vlaanderen. Via de oproep van 2012 werd het LEDnetwerk over gans Vlaanderen uitgerold.

Om de werking van de LED's goed op te volgen en het concept te bewaken, is er een centrale stuurgroep opgericht. De stuurgroep bestaat uit vijf LED-coördinatoren (van elke provincie), het IWT, de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR), Vlaamse Overkoepelende Organisatie van Technologieverstrekkers (VLOOT) en het Agentschap Ondernemen.

8. Een efficiënte en effectieve overheid

Een efficiënte en effectieve overheid is van groot belang voor onze economie. Een goede dienstverlening met het sneller verlenen van vergunningen staat centraal, samen met het efficiënt beheer van processen en procedures binnen de overheid. We zetten hiervoor onder andere verder in op administratieve vereenvoudiging, de uitbouw van een geïntegreerde benadering van de ondernemer en een efficiënte afstemming van de werking van de verschillende beleidsniveau's.

8.1. Administratieve vereenvoudiging/uniek loket EDRL

Beleid administratieve vereenvoudiging

Door de steeds toenemende complexiteit van de maatschappij, waar de overheid ook in belangrijke mate toe bijdraagt, is administratieve vereenvoudiging nog steeds een belangrijk thema.

In 2010 werd als vervolgtraject op de nulmeting administratieve lasten, een actieplan administratieve lastenverlaging opgemaakt. De verschillende lopende projecten op het vlak van administratieve lastenverlaging van de entiteiten van het beleidsdomein EWI werden daarin opgenomen.

Dit initiatief zou oorspronkelijk aflopen eind 2012. Rekening houdende met de regeerperiode tot 2014 en aangezien een heel aantal projecten ook verder lopen na 2012, heeft de Vlaamse regering op 30 maart 2012 echter beslist dit initiatief verder te zetten tot 2014.

Dit betekent dat in 2013 opnieuw gerapporteerd zal worden over de voortgang van de verschillende vereenvoudigingsprojecten en dat het actieplan administratieve lastenverlaging geactualiseerd zal worden en dat daar waar mogelijk nieuwe projecten zullen worden aan toegevoegd.

Naar een meer geïntegreerd overheidsoptreden

Een significante verlaging van de administratieve lasten voor de ondernemer zal in eerste instantie bewerkstelligd worden door als overheid de ondernemer op een geïntegreerde en op elkaar afgestemde wijze te benaderen met de uitbouw van een geïntegreerd loket voor de ondernemer.

De Vlaamse, federale, Europese en lokale bestuursniveaus nemen voortdurend initiatieven om bedrijven te informeren, adviseren en ondersteunen. Bedrijven komen dan ook veelvuldig in contact met de verschillende overheden en door de weinig geïntegreerde aanpak is het voor ondernemers niet altijd even duidelijk waar ze voor welke vergunningsaanvraag, dienstverlening, informatie,... terecht kunnen.

De beleidsnota economie 2009-2014 geeft al aan dat er om de efficiëntie en effectiviteit van het overheidsoptreden te verhogen onderzocht dient te worden hoe synergiën tussen de verschillende actoren op het veld bewerkstelligd kunnen worden om te komen tot een meer geïntegreerde en eenvoudigere benadering van de ondernemer.

De beleidsnota Bestuurszaken 2009-2014 geeft aan dat om het één loket-principe te realiseren, de focus in een eerste fase zal liggen op een goede samenwerking en een afstemming via de klantgerichte processen. Op termijn komen meer structurele ingrepen aan bod. De kern van het debat moet gaan over de meerwaarde en gebruiksvriendelijkheid vanuit het oogpunt van de klant.

Om de effectiviteit van het overheidsoptreden naar bedrijven te verhogen is er duidelijk een noodzaak aan afstemming tussen de verschillende actoren op het veld, het concreet invullen en afstemmen van de kerntaken van de verschillende overheden en de stroomlijning van de communicatie naar de bedrijven, en dit in complementariteit met de taken van de bedrijfsorganisaties.

Vanuit die optiek werd dan ook een sleutelproject “Naar een geïntegreerde benadering van de ondernemer – geïntegreerd ondernemersloket” door het College van ambtenaren-generaal (CAG) gedefinieerd en opgenomen in het Meerjarenprogramma Slagkrachtige Overheid waarbij winstdoorbraken zullen worden gerealiseerd voor de gehele organisatie.

Dit project moet er in de eerste plaats voor zorgen dat bedrijven een helder en duidelijk beeld krijgen van waar ze voor welke vergunningsaanvraag en/of dienstverlening terecht kunnen en dat er gegeven ieders opdrachten en kerntaken eenduidige informatie- en communicatiestromen richting ondernemers ontstaan.

Hiervoor werd in het najaar van 2011 een studie opgestart waarbij in een eerste fase de bestaande informatie- en communicatiestromen van de Vlaamse overheid richting ondernemer in kaart werden gebracht. Op basis van deze resultaten werd in samenspraak met alle betrokken actoren in het voorjaar van 2012 een strategische visie uitgewerkt voor het optimaliseren van het dienstverleningsaanbod van de Vlaamse overheid richting de ondernemer. De voorgestelde principes moesten enerzijds de ondernemer toelaten de administratieve lastendruk te verminderen en anderzijds de Vlaamse overheid toelaten zijn dienstverlening aan de ondernemer kwaliteitsvol, effectief, efficiënt en geïntegreerd te organiseren.

De Vlaamse Regering keurde op 23 maart 2012 de conceptnota met de daarin opgenomen principes goed:

1. Principe 1: Opzetten van een **portaalsite voor geïntegreerde informatieverstrekking over overheidsmaatregelen voor ondernemers** met eerstelijns- en doorverwijsinformatie op maat van de zoekende ondernemer en vernet met vlaanderen.be⁶
2. Principe 2: Opzetten van een **‘VO informatiepunt voor ondernemers’** (werktitel) voor het beantwoorden van contextgebonden vragen van ondernemers over overheidsmaatregelen die niet weten tot wie ze zich moeten richten en die niet direct geholpen kunnen worden door de portaalsite;
3. Principe 3: **Het Agentschap Ondernemen** treedt op als **coördinator** (cfr. ‘regisseursrol’) binnen een netwerkmodel.

⁶ een netwerk vormen, verknopen, cross-linken

De conceptnota wordt verder geconcretiseerd en verfijnd in afstemming met enerzijds het beleidsdomein RWO, het beleidsdomein WSE en Toerisme Vlaanderen die als pilootproject fungeren en met anderzijds de Vlaamse Infolijn. De projectplannen met de bijhorende budgettaire implicaties die hieruit voortvloeien zullen in het najaar van 2012 aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd voor respectievelijk:

- Een website voor geïntegreerde informatie ingebed in www.vlaanderen.be
- Een transactionele site voor de zoekende ondernemer gelinkt met www.vlaanderen.be
- Een afgestemde workflow voor het behandelen van vragen die via verschillende kanalen (mail, telefoon, ...) aan de Vlaamse overheid gesteld worden. (werktitel “Informatiepunt voor ondernemers”)

De transactionele site voor de zoekende ondernemer

Het Agentschap Ondernemen beoogt met de ontwikkeling van een transactionele website dat de zoekende ondernemer snel en eenvoudig naar de door hem gevraagde informatie geleid wordt. Daarnaast zal de site voorzien in tools/instrumenten (checklists, scans, databanken, ...), een eventkalender (mede gevoed vanuit het Vlaams Ondernemerschapsbevorderend Netwerk (VON)), transactiemogelijkheden (bvb e-procurement), ...die een meerwaarde bieden voor de ondernemer.

Iedereen die een website bezoekt, komt daar immers met een bepaalde taak. Van het speuren naar subsidiemogelijkheden tot het googelen naar data voor een informatiesessie over e-tendering. Op een website die vraag- en taakgericht is, kan de bezoeker snel en makkelijk zijn informatie terugvinden. Vormgeving en tekst van de site ondersteunen de bezoeker in zijn zoektocht en leiden hem eenvoudig en snel naar z'n doel.

Deze website zal de bestaande websites van de agentschappen/departementen niet vervangen. De broninformatie blijft aanwezig op de websites van de agentschappen/departementen en vlaanderen.be. De website zal wel doorverwijzen/deeplinken/... naar de informatie op de website van de agentschappen/departementen en vlaanderen.be. We zullen de betrokken agentschappen/departementen sensibiliseren om op hun websites:

- specifieke aandacht te besteden aan de doelgroep ondernemers en de toptaken van de ondernemer;
- te zorgen voor duidelijke, accurate en up-to-date informatie.

Ondernemers die de benodigde informatie snel en simpel op de website vinden (compleet, begrijpelijk en up to date), hoeven vaak niet meer te bellen of langs te gaan. Dat levert grote besparingen op voor de overheid, maar ook voor de ondernemer.

Het is de bedoeling dat de website eind 2013 voor de dienstverlening vanuit het beleidsdomein RWO, het beleidsdomein WSE en Toerisme Vlaanderen enerzijds en het Agentschap Ondernemen anderzijds richting ondernemers live gaat.

Promoten van public-procurement (digitaal aanbesteden) naar het bedrijfsleven

De Vlaamse overheid trekt sinds 1 september 2010 voluit de kaart van de elektronische aanbesteding. Hiervoor maakt de Vlaamse overheid gebruik van e-notification en e-tendering.

E-notification vormt sinds 1 januari 2011 het officieel nationaal publicatieplatform in België. Geïnteresseerde ondernemingen kunnen alle publicaties, zowel nationaal als Europees, gratis consulteren. Ondernemingen vinden dus op één plek alle interessante opdrachten.

Door een zoekprofiel aan te maken, krijgen bedrijven een melding via e-mail wanneer een overheidsdienst een voor hen relevante overheidsopdracht lanceert.

E-tendering is sinds 1 januari 2012 verplicht binnen de diensten van de Vlaamse overheid en de Vlaamse instellingen bij overheidsopdrachten die vallen onder de publicatieverplichting. Via een webtoepassing kunnen bedrijven op een beveiligde manier hun deelname aan een overheidsopdracht bevestigen en de offerte of kandidaatstelling elektronisch indienen bij de aanbestedende overheid.

Eenvoudige administratie, besparing in tijd en kosten maar ook meer transparantie op de markt en de concurrentieverbetering zijn belangrijke voordelen.

Het Agentschap Ondernemen zal ook in 2013 e-notification en e-tendering promoten bij het bedrijfsleven. In het kader van de uitbouw van een website voor ondernemers zal onderzocht worden of het een meerwaarde kan zijn om de openbare aanbestedingen van de Vlaamse overheid op de website te publiceren en gebruiksvriendelijk te ontsluiten zodat de ondernemer alle informatie van de Vlaamse overheid op een plaats kan terugvinden.

Algemene coördinatie omzetting EDRL

Voor de algemene coördinatie vanuit het beleidsdomein Economie van de Europese Dienstenrichtlijn(EDRL), volgt het departement EWI de controleverrichtingen door de Europese Commissie op de voet en worden verdere bijdragen geleverd inzake de voortgang van de implementatie. Deze bijdragen waren tot dusver sectoraal. In de volgende fases zal in het kader van de rapportageverplichtingen van de Europese Commissie aan de Raad over de implementatie van deze richtlijn, voor bijkomende screeningrapporten worden gezorgd. Het valt niet uit te sluiten dat aanvullende of/ en bijkomende maatregelen in het kader van de EDRL zouden ontwikkeld worden.

8.2. Efficiënte samenwerking tussen verschillende bestuursniveaus**Ondernemingsvriendelijke gemeenten**

In 2012 werd verder gewerkt aan het actieplan Ondernemingsvriendelijke Gemeente. Doel van dit actieplan is gemeenten te sensibiliseren voor het belang van een gemeentelijk economisch beleid en hen te ondersteunen bij de uitbouw van hun beleid en dienstverlening voor ondernemers.

Medio 2012 werd een nieuwe projectoproep gelanceerd. Deze oproep focust op bedrijfshuisvesting. Ruimte voor ondernemingen komt immers in diverse peilingen rond

de bedrijfsvriendelijkheid van het gemeentelijk beleid en dienstverlening steevast uit als één van de belangrijkste aandachtspunten. Voor deze oproep werd 2 miljoen euro voorzien. De resultaten van de oproep worden begin 2013 verwacht waarna de projecten effectief van start kunnen gaan. Daarnaast werd in 2012 2 miljoen euro vastgelegd voor nieuwe projecten die focussen op e-gov-toepassingen en administratieve vereenvoudiging als hulpmiddel voor ondernemingsvriendelijkere dienstverlening en beleid. De resultaten van de oproep zullen pas in 2013 duidelijk zijn.

Verder werden in 2012 de 9 gesubsidieerde projecten uit de oproep 2011 rond kernversterkend winkelbeleid effectief opgestart. Ook het project overlegtafels economie ging van start. Dit laatste project wil de kennis-en ervaringsuitwisseling en de netwerking tussen de gemeenten op vlak van economie bevorderen.

Daarnaast liepen een aantal projecten uit de eerste oproep ten einde. Dit resulteerde in een aantal interessante congressen en publicaties in 2012. Het ruim verspreiden van de resultaten van pilootprojecten naar de doelgroep van gemeenten en ondernemers blijft een cruciaal element in het beleid rond ondernemingsvriendelijke gemeente. Op de website www.ondernemingsvriendelijkegemeente.be is inmiddels informatie over ruim 50 gesubsidieerde projecten terug te vinden.

Voor 2013 wordt een nieuwe projectoproep gepland. Ook hier zal voorafgaandelijk overleg plaatsvinden met ondernemersorganisaties en steden en gemeenten, vertegenwoordigd in de kerngroep. Dit om te zorgen dat de oproep goed aansluit bij de noden van de doelgroepen.

Om gemeenten verder te ondersteunen op vlak van hun detailhandelsbeleid werd in 2012 ook de 'leidraad strategisch commercieel plan' ontwikkeld. Deze leidraad wil er toe bijdragen dat gemeenten beter voorbereid kunnen starten met de opmaak of actualisering van een strategisch commercieel plan. In september 2012 werd de leidraad toegelicht en verdeeld via de overlegtafels Economie. Deze overlegtafels, waar kennis- en ervaringsuitwisseling centraal staat, zijn ook het ideale forum om, ook in 2013, verdere vragen van gemeenten rond strategisch commerciële plannen en hun ervaringen en ideeën uit te wisselen. Er worden ook acties gepland om de leidraad in 2013 ook bekend te maken bij de nieuwe gemeentelijke bestuurders.

Het Agentschap Ondernemen zette in 2012 sterk in op de uitbouw van het relatiebeheer naar steden en gemeenten. Zo hebben gemeenten voortaan in elk provinciaal kantoor van het Agentschap een persoonlijk aanspreekpunt. Op die manier krijgen ze onder meer vlotter toegang tot het Agentschap en de informatie over de diensten en producten. Het Agentschap Ondernemen stapte in 2012 actief naar gemeenten toe. Op die manier wil het Agentschap ook de kennisuitwisseling, afstemming en samenwerking tussen het Agentschap Ondernemen en de Vlaamse steden en gemeenten bevorderen. Dit is een cruciale stap in het streven naar een geïntegreerde overheidsbenadering van ondernemers. Er zal dan ook in 2013 verder gewerkt worden aan het uitbouwen en versterken van deze relaties, zowel met de gemeentelijke ambtenaren actief rond economisch beleid als met de nieuwe bevoegde bestuurders.

Eind 2013 bestaat het actieplan ondernemingsvriendelijke gemeente in de huidige vorm 5 jaar, een ideaal moment om een stand van zaken op te maken en na te gaan of

bijsturingen eventueel wenselijk zijn. Het Agentschap zal in 2013 dan ook starten met deze oefening.

Provinciale bestuursniveau

De belangrijkste partners zijn de provinciale ontwikkelingsmaatschappijen. Naast de uitvoering van het provinciaal economisch beleid wensen we de POM's in te schakelen voor gebiedsgerichte initiatieven op vlak van ruimtelijke economie en streekontwikkeling. De voorziene acties rond activering van onbenutte bedrijfsterreinen zijn in 2012 opgestart kunnen worden. Via de interdepartementale stuurgroep POM streven we naar een lange termijn relatie die de doelmatigheid en de specificiteit van het inzetten van de POM's ten goede moet komen.

Daarnaast is er ook op geregelde tijdstippen overleg met de Diensten Economie en Internationale Relaties van de provincies. Een drietal topics staan hierbij centraal.

- 1) In uitvoering van de winkelnota is een afsprakenprotocol met de provincies gesloten over de ondersteuning van de gemeenten in het voeren van een kernversterkend beleid. Verder werd een kenniscentrum detailhandel vorm gegeven. Dit kenniscentrum zal concreet vorm krijgen in 2013.
- 2) Verder is er in afspraak met FIT een overleg inzake het begeleiden van internationale investeerders in de verschillende regio's. Samen met de provincies zijn daartoe specifieke provinciale overlegfora opgericht of in oprichting.
- 3) Tenslotte is er ook afstemming met betrekking tot de activiteiten inzake logistiek. Provincies hebben doorgaans deze taken toevertrouwd aan hun POM, zodat dit ook meegenomen wordt in het overleg met de POM's.

In uitvoering van de beleidsnota Interne Staatshervorming werd ook een input gegeven aan het ontwerp bestuursakkoord.

Het federale bestuursniveau

De Zesde Staatshervorming bevat een aantal economische bevoegdheden die aan de deelstaten zullen worden overgedragen:

- Vergunningsbeleid inzake handelsvestigingen;
- Participatiefonds;
- Toegang tot het beroep - Vestigingsvoorwaarden; Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO);
- Nationale Delcrederedienst, Finexpo, Belgische Maatschappij voor Internationale Investerings, Agentschap Buitenlandse Handel;
- Prijzencontrole;
- Handelshuur.

In samenwerking met de federale overheid zal de overdracht van de bevoegdheden naar Vlaams niveau worden ingevuld.

Europa

De Europese focus van het Agentschap Ondernemen wordt in eerste instantie gelegd op de Vlaamse bijdrage aan het Europees Actieplan 'Europe 2020' en aan de implementatie in Vlaanderen van de 'Small Business Act'. Diverse actiepunten sporen

direct met deze van het programma 'Vlaanderen in Actie': er is dus grote synergie tussen de Vlaamse en de meer Europees gerichte acties die het Agentschap Ondernemen onderneemt. Op die manier kan Vlaanderen maximaal gebruik maken van de mogelijkheden die Europa biedt om voor de Vlaamse ondernemers betere marktvoorwaarden te creëren en het ondernemerschap te stimuleren. Een adequate koppeling van het Europese beleidsniveau draagt bij tot de verwezenlijking van de ViA-doelstellingen. En tegelijk kan Vlaanderen door de implementatie van de ViA-doelstellingen ook het Europese beleid mee vorm geven en voorbeelden stellen voor andere regio's in de Europese Unie.

Door de actieve deelname aan de programma's van Enterprise Europe Network en van 'Erasmus for young entrepreneurs' levert het Agentschap Ondernemen een bijdrage aan de beleidsdoelstellingen 'Stimuleren van internationale focus', 'Bevorderen van de haalbaarheid een onderneming te starten' en 'Stimuleren van een professionele bedrijfsvoering' om aldus de internationale slagkracht van en de kennisdeling en –verruiming bij de Vlaamse kmo's te versterken. Dit initiatief kadert ook in het Vlaams Jeugdbeleidsplan.

Beide programma's zijn ook ingeschreven in het voorstel van het nieuwe Cosme-programma (2014-2020) van de Europese Commissie. In de schoot van het Europaplatform werd recent een werkgroep Cosme opgericht. Het Agentschap Ondernemen neemt de coördinatie van deze werkgroep op zich. In de loop van 2013 zullen diverse activiteiten binnen deze werkgroep uitgerold worden.

Bijzondere aandacht in 2013 gaat uiteraard naar het debat rond de toekomstige prioriteiten en de financiële middelen van het Europese cohesiebeleid. Hierbij wordt er naar gestreefd ervoor te zorgen dat Vlaanderen, net als de andere meer welvarende regio's in de Europese Unie, maximaal kan blijven deelnemen aan de toekomstige Structuurfondsen en dat thema's die voor Vlaanderen prioritair zijn in deze programma's opgenomen blijven.

EU-Raad Concurrentievermogen

Sinds 1 juli is het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest de woordvoerder van België in de Raad Industrie van de Europese Unie en assessor van de federale minister van Economie in de Raad Interne Markt. De eerstvolgende Vlaamse aanwezigheid in de Raad Industrie en in de Raad Interne Markt is volgens de toerbeurtregeling voorzien onder Italiaans (tweede helft 2014) en Lets EU-Voorzitterschap (eerste helft 2015).

Er staan verschillende dossiers op de Europese beleidsagenda die belangrijk zijn voor Vlaanderen. Uiteraard is er de voortzetting van de discussies over het Meerjarig Financieel Kader, die zouden begin 2013 afgerond moeten zijn. Op dat ogenblik is duidelijk hoeveel middelen de specifieke programma's zullen ontvangen. Verschillende van die specifieke programma's zijn van belang voor ons economisch weefsel, met name de opvolgers van het Kaderprogramma voor Concurrentievermogen en Innovatie (een programma voor concurrentievermogen van KMO's en Horizon 2020, de opvolger van het Kaderprogramma voor Onderzoek en Ontwikkeling dat ook innovatie zal omvatten en belangrijk is voor onze industrie). De onderhandelingen over deze twee dossiers moeten in de loop van 2013 worden afgerond.

De Commissie komt ook met een opvolger van de Single Market Act. De Single Market Act II zal worden gescreend op voor Vlaanderen relevante initiatieven.

Voorts wordt ook het huidige beleid verder ten uitvoer gelegd. Het gaat hier dan vooral om de Small Business Act, i.e. het KMO-beleid van de EU, en het EU Industriebeleid, één van de vlaggenschipinitiatieven onder de Europa 2020-strategie. Zo zal de Commissie de komende maanden voorstellen doen voor een actieplan voor ondernemerschap en voor een industriebeleid voor de ruimtevaartsector.

Het Europees Kader voor Staatssteun

2012 en 2013 zijn op staatssteunvlak zeer drukke en belangrijke jaren. Nagenoeg het volledige Europese regelgevende kader voor staatssteun zal grondig geëvalueerd en bijgestuurd worden, naar aanleiding van het verstrijken van de geldigheidsduur van een aanzienlijk aantal verordeningen, mededelingen, richtsnoeren en kaderregelingen. Voor elk van deze dossiers zullen er publieke consultaties en multilaterale vergaderingen met de experts van de lidstaten plaatsvinden.

Momenteel staan volgende inhoudelijke onderwerpen reeds op de agenda:

- Algemene groepsvrijstellingsverordening;
- De-minimis verordening;
- Richtsnoeren inzake regionale steun;
- Mededeling inzake de cinematografische werken.

Naast deze specifieke inhoudelijke regelgeving, werkt de Commissie ook procedureel aan een meer generiek kader i.v.m. de modernisatie van het staatssteunbeleid.

EFRO – doelstelling 2: Regionaal Concurrentievermogen en Werkgelegenheid

Het programma is opgebouwd rond de prioriteiten kenniseconomie en innovatie, ondernemerschap, ruimtelijk - economische omgevingsfactoren en stedelijke ontwikkeling.

Sinds de start in 2008 werden 470 projecten goedgekeurd waarbij 191 miljoen € EFRO - subsidies (95 % van de beschikbare middelen) werden toegekend.

EFRO - Doelstelling 3: Europese Territoriale Samenwerking

Op enkele uitzonderingen na werden geen grootschalige nieuwe projectinitiatieven meer opgestart. De beperkte restbudgetten werden binnen de programma's steeds meer geconcentreerd op het verbinden of clusteren van bestaande initiatieven en de optimale onderlinge en externe verspreiding van projectresultaten.

Toekomstig cohesiebeleid

Na een aantal voorbereidende rapporten en oriëntatienota's, publiceerde de Europese Commissie op 6 oktober 2011 de wetgevende voorstellen inzake inhoud en regelgevend kader van het toekomstig Cohesiebeleid voor de periode 2014 - 2020. Daarbij zijn de volgende Fondsen betrokken : Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), Europees Sociaal Fonds (ESF), Cohesiefonds, Europees

Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) en het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV).

De voorstellen zijn opgebouwd rond de volgende krachtlijnen: sterke gerichtheid op de Europa 2020 – strategie, versterking van de strategische aanpak (gemeenschappelijk strategisch kader, partnerschapsovereenkomst) en thematische concentratie, resultaatgerichtheid, conditionaliteit en vereenvoudiging. Zij worden momenteel onderhandeld met de lidstaten, het Europees Parlement, het Comité van de Regio's,....

Deze besprekingen hangen tevens nauw samen met de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel kader 2014 – 2020 dat de toekomstige begrotingsprioriteiten bepaalt en de budgettaire ruimte vastlegt voor het toekomstig Cohesiebeleid. Met het oog op de efficiënte en tijdige voorbereiding van de toekomstige programmaperiode, werd op 1 juni 2012 het algemene kader voor deze werkzaamheden voorgesteld aan de Vlaamse Regering. Onder de algemene coördinatie van de minister-president, worden de operationele programma's (OP) voorbereid in een werkgroep per fonds, samengesteld uit de betrokken beleidsdomeinen.

Wat het EFRO betreft, wordt deze werkgroep getrokken door het Agentschap Ondernemen. Het Agentschap vervult tevens de trekkersrol voor een tweede werkgroep, belast met de opvolging van de voorbereiding van de operationele (internationale) Interreg - programma's waarin Vlaanderen participeert (4 grensoverschrijdende, 2 transnationale en 3 interregionale programma's).

Een ambtelijke werkgroep (met o.m. de trekkers van de diverse OP- werkgroepen) bereidt de ontwerp - partnerschapsovereenkomst (overkoepelende strategie van Vlaanderen ten aanzien van de 5 fondsen) voor en staat in voor de afstemming tussen de diverse programma's en de geïntegreerde werking.

Binnen het Vlaams EFRO-programma zal - rekening gehouden met de voorziene financiële concentratie in de ontwerp – verordeningen - minimum 80 % van de middelen gericht worden op 3 thematische doelstellingen (met minimum 20 % op de laatste doelstelling):

- (1) onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie;
- (2) versterking van het concurrentievermogen van KMO;
- (3) ondersteunen van overgang naar koolstofarme economie in alle sectoren.

De resterende middelen zullen worden aangewend voor de ondersteuning van een duurzame stedelijke ontwikkeling.

Voor de Interreg-programma's werd een algemeen kader (prioritaire thema's) aan de Vlaamse Regering voorgelegd, dat door de betrokken werkgroep verder zal worden ingevuld. De finale inhoud en organisatie van deze programma's zal evenwel in overleg met de andere deelnemende lidstaten en regio's worden bepaald.

Naast de inhoudelijke prioriteiten werden tevens de nodige afspraken gemaakt om de betrokkenheid bij het toekomstig cohesiebeleid van de andere bestuursniveaus (lokaal, provinciaal), de sociale partners en het maatschappelijk middenveld te structureren.

De Vlaamse Regering is verantwoordelijk voor de definitieve goedkeuring van de partnerschapsovereenkomst en de diverse operationele programma's. Beoogd wordt deze medio 2013 bij de Europese Commissie in te dienen met het oog op een effectieve start op 1 januari 2014.

Enterprise Europe Network

Sinds 2008 participeert Vlaanderen via het Agentschap Ondernemen in het Europees netwerk Enterprise Europe Network dat KMO's wegwijs maakt in diverse vormen van transnationaal ondernemerschap. Vlaanderen co-financiert 50% van de werkingskosten van het Vlaamse luik.

Het Enterprise Europe Network wordt gefinancierd door het CIP programma en zal in de volgende Europese budgetperiode (2014-2020) opgenomen worden in het nieuwe COSME-raamprogramma.

Van bij de lancering van het programma "Erasmus for Young Entrepreneurs" in 2009 neemt ook Vlaanderen, via de entiteit Enterprise Europe Network bij het Agentschap Ondernemen, aan dit Europese Initiatief deel.

Enterprise Europe Network biedt de Vlaamse ondernemer, en vooral de KMO, drie platformen aan : Informatie, Partnering en Feedback, waarin hij/zij letterlijk de internationale horizon kan verruimen en kan werken in en meewerken aan een open Europese markt.

In overleg met andere Vlaamse stakeholders (IWT, FIT, VLEVA) en andere overheidsdiensten, zoals Bestuurszaken, Toerisme Vlaanderen en Internationaal Vlaanderen willen wij komen tot een werkbare synergie en adequate signposting ten dienste van de KMO.

Ook met het middenveld in het Vlaamse ondernemerslandschap worden afspraken gemaakt en gezamenlijke acties ondernomen.

Internationaal

Via de werkgroep 'KMO en ondernemerschap' van de OESO kunnen beleidsmakers die het KMO-beleid uitstippelen en ondernemerschap willen bevorderen, goede praktijken met elkaar uitwisselen. In 2011-2012 werd binnen deze werkgroep vooral gefocust op de thema's: financiering en belastingsystemen, groene groei en innovatie, de globalisering en gender bij kmo's. De komende jaren zal hierop verder gebouwd worden en zullen ook andere beleidsvelden zoals de bedrijfsomgeving, toegang tot markten, kansengroepenbeleid, nieuwe groeikansen,... aan bod komen.

De Vlaamse Regering wil via deze en andere OESO-werkgroepen haar eigen beleid verder bijstellen en contacten leggen met andere overheden binnen eenzelfde beleidsveld.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

BIJLAGEN

1. overzicht resoluties en moties

Nr Stuk en thema	Motie/resolutie en onderverdeling	Verwijzing in beleidsbrief (of genomen initiatief)
Stuk 1188 (2010-2011) – Nr. 4 ingediend op 21 december 2011 (2011-2012)		
Voorstel van resolutie van de dames Griet Smaers, Güler Turan, Goedele Vermeiren en Martine Fournier en de heren Bart Van Malderen, Matthias Diependaele en Koen Van den Heuvel betreffende het bevorderen van het vrouwelijke ondernemerschap Tekst aangenomen door de plenaire vergadering		
Vraagt de Vlaamse regering:	1° haar inspanningen voort te zetten om het algemene ondernemerschap te ondersteunen en te promoten en daarbij aandacht te hebben voor het wegwerken van hinderpalen voor vrouwelijk ondernemerschap; voorbeelden in Duitsland, Zweden en Finland leren dat het belangrijk is om hier ook rekening te houden met een sectorspecifieke aanpak. Zo moet er aandacht bested worden aan het stimuleren van vrouwen met technische kennis voor technisch en	Het Actieplan Ondernemerschap (cfr. 4.1) omvat de initiatieven die de Vlaamse overheid initieert / ondersteunt inzake sensibilisering, infoverschaffing, advisering & begeleiding van prestarters en starters. Een aantal van die initiatieven richten zich

	innovatief ondernemerschap, maar evenzeer aan een aangepaste aanpak voor vrouwen, actief binnen de zorgsector enzovoort. De aandacht voor creatieve industrie en creatief ondernemerschap voor vrouwen mag daarbij niet uit het oog worden verloren;	specifiek naar vrouwen, m.n. het prestartersproject “Ondernemen in zich(t)”, de peterschapsprojecten PLATO LADIES en de ondernemingsplanwedstrijd “Bizidee” die gericht is op het brede publiek maar met aandacht voor specifieke doelgroepen waaronder ook vrouwen. De initiatieven worden verondersteld gericht te zijn op een breed publiek van vrouwen met ondernemerstalent en bijgevolg geen enkele sector uit te sluiten.
	2° a) maatregelen nemen en stimulansen ontwikkelen binnen het gewoon onderwijs ten behoeve van een ondernemende cultuur en ondernemerschap (zie ook het voorstel van resolutie van de dames Griet Smaers, Sabine Poleyn, Vera Celis en Kathleen Deckx en de heren Koen Van den Heuvel, Chokri Mahassine en Matthias Diependaele betreffende het stimuleren van ondernemingszin en ondernemerschap in het onderwijs (Parl. St. VI. Parl. 2010-11, nr. 965/1)); b) voorzien in trajecten en aanbod qua nascholing en bijscholing voor ondernemers, waarbij ook specifieke problemen waar vrouwelijke ondernemers mee geconfronteerd worden, behandeld worden; c) een begeleiding- en opleidingstraject uitwerken op maat van (veelal vrouwelijke) herintreders, die een eigen onderneming willen opstarten;	Zie punten “Actieplan ondernemend onderwijs”, “Vlaamse Jonge Ondernemingen (Vlajo) – Stichting Onderwijs en Ondernemen (UNIZO)” en “Brugprojecten economie – onderwijs” onder paragraaf 4.1. van deze beleidsbrief. D.m.v. peterschapsprojecten (cfr. 4.2) kunnen ondernemingen onderling kennis en ervaring uitwisselen m.b.t. diverse topics en dit met het oog op de professionalisering van de bedrijfsvoering. De peterschapsprojecten PLATO LADIES richten zich specifiek tot vrouwelijke ondernemers met groeiambities. Daarnaast voorziet de Vlaamse overheid via de KMO-portefeuille in subsidies voor opleiding, advies, strategisch advies, advies internationaal ondernemen en

		technologieverkenning die worden ingekocht bij erkende dienstverleners. Deze maatregel staat open voor alle KMO's, dus ook voor vrouwelijke KMO-bedrijfsleiders.
	3° in te zetten op ondernemerschap bij vrouwelijke allochtonen;	In het kader van het door de Vlaamse overheid ondersteunde project EOS werd door Syntra Vlaanderen i.s.m. de 8 het pilootproject "Ik droom van een eigen zaak" opgestart. Dit pilootproject richt zich op informatie en netwerken voor ondernemende (allochtone) vrouwen.
	4° het opleidingsaanbod van Syntra specifiek te promoten bij vrouwen;	Zie beleidsbrief Werk
	5° binnen de algemene aanpak om het ondernemerschap te bevorderen ook bijzondere aandacht te besteden aan een totale aanpak van het vrouwelijk ondernemerschap over de verschillende beleidsdomeinen heen (onderwijs/nascholing tijdens de loopbaan, welzijn (kinderopvang) enzovoort). Essentieel daarbij zijn: a) de concrete hinderpalen inventariseren, die deelname van vrouwelijke ondernemers binnen de bestaande maatregelen ontmoedigen of verlagen; b) flankerende maatregelen in andere beleidsdomeinen inventariseren, die het vrouwelijke ondernemerschap kunnen bevorderen of bestaande hinderpalen kunnen wegnemen, zoals de hinderpalen die expliciet uit het rapport van de Europese Commissie, 'Promotion of Women Innovators and Entrepreneurship', van 25 juli 2008 naar voren zijn gekomen: 1) randvoorwaarden zoals het bevorderen van	Zie paragraaf 4.1 "Actieplan Ondernemerschap" (incl. jaarlijkse monitoring) van deze beleidsbrief. Het prestartersproject "Ondernemen in zich(t)", waarvoor Mabizz subsidie van de Vlaamse overheid ontvangt, heeft als doel latent ondernemerschap bij vrouwen te verhogen en kwalitatief nieuw vrouwelijk ondernemerschap te stimuleren en focust daarbij hoofdzakelijk op 3 aspecten: sensibilisering, trajectbegeleiding en informeren". Het project biedt concrete ondersteuning aan in de vorm van trajectbegeleiding in functie

	zelfvertrouwen, toegankelijkheid tot netwerkactiviteiten en netwerkcontacten en het bevorderen van de work-lifebalance via onder andere flexibele kinderopvang; 2) economische voorwaarden zoals het inzetten op de creatie van Business Angels Netwerk (BAN); 3) ‘zachte’ voorwaarden zoals coaching en mentoring, inzetten op rolmodellen, ondersteuning naar ontwikkeling van ‘business ideas’; c) werken op rolmodellen die cruciaal zijn bij het bevorderen van vrouwelijk ondernemerschap en het doorbreken van stereotiepe rolpatronen en vooroordelen (cf. Womed Award) en daar ook binnen de media de nodige aandacht aan besteden. Daarbij past ook het verder uitbouwen van het Europese netwerk van ambassadrices voor vrouwelijk ondernemerschap; d) de geïnventariseerde maatregelen laten vergezellen door concrete doelstellingen en die aandachtig monitoren en volgen;	van persoonlijkheidsontwikkeling, netwerking, informatieverstrekking over en toeleiding naar bestaande ondersteunende diensten voor startende ondernemers. Tijdens dit project wordt ook expliciet gewerkt aan volgende attitudes en vaardigheden: zelfvertrouwen, assertiviteit, communicatieve vaardigheden, creativiteit en leiderschapsvaardigheden. De organisatie van de Womed Award kadert eveneens in het project “Ondernemen in zich(t)” Daarnaast zullen de media-projecten “Crème de la crème”, “Eigen baas” en “Ondernemer gezocht”, die via de media-oproep (cfr. 4.1) subsidies ontvingen, vrouwelijke rolmodellen aan bod laten komen/ zich richten op een vrouwelijk publiek. De Vlaamse Regering blijft ook de werking van de vzw BAN Vlaanderen ondersteunen (cfr.4.6) Mabizz vormt samen met een aantal partners één van de begunstigden in het kader van de initiatieven “Europees netwerk van ambassadrices voor vrouwelijk ondernemerschap” en het “mentorennetwerk voor vrouwelijke ondernemers”. Beide initiatieven werden
--	---	--

		door de Europese Commissie gelanceerd en zijn momenteel volop in uitvoering.
	6° bijzondere aandacht te hebben voor en aandacht te besteden aan flexibele kinderopvang en andere ondersteuningsvormen en hulpvormen om werk en privéleven van vrouwelijke ondernemers te vergemakkelijken zoals familiale opvang in het algemeen, de vervangende ondernemer enzovoort;	In het voorjaar 2012 werd het nieuwe kaderdecreet voor de kinderopvang bekrachtigd. In dit decreet zijn mogelijkheden voorzien voor kinderopvang met flexibele openingstijden. Voor meer details hieromtrent verwijs ik door naar de beleidsbrief van de Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. De door de Vlaamse overheid ondersteunde peterschapsprojecten “Plato Effectief Leiderschap” en “Plato HR” bieden ervaringsuitwisseling aan waarbij ondernemers van hun collega’s kunnen leren hoe ze het best kunnen omgaan met problemen i.v.m. de “combinatie arbeid-gezin”. Ik verwijs hierbij ook naar de maatregelen die de federale overheid in het kader van het “Familieplan voor zelfstandigen” heeft genomen.
	7° verder in te zetten op het verhogen van de werkbaarheid van zelfstandig ondernemen in het algemeen en vrouwelijk ondernemerschap in het bijzonder;	De peterschapsprojecten “Plato Effectief Leiderschap” en “Plato HR” (zie hierboven).
	8° een ‘portaal vrouwelijk ondernemerschap’ te starten binnen het Agentschap Ondernemen, waar vrouwen terechtkunnen met vragen die verband houden met hun behoeften zoals zwangerschapsrust, vervanging en dergelijke;	Zie 4.4 “Doelgroepgerichte informatieverstrekking” in deze beleidsbrief.

	9° de nodige aandacht te besteden aan en de aandacht te vestigen op de opvolgingsmogelijkheden binnen familiale ondernemingen en daarbij ook specifiek met het oog op potentiële vrouwelijke opvolgers	Zie 4.3 “Geïntegreerd beleid voor overname en opvolging” in deze beleidsbrief Familiale opvolging komt ook aan bod in dit geïntegreerd beleid.
	10° het aandeel vrouwelijke ondernemers in de cijfergegevens van starters en groeiers in het kader van ViA en de doelstellingen die daarin vooropgesteld zijn, te blijven monitoren en volgen.	In het kader van ViA wordt de kernindicator “het aandeel vrouwen in de niet-loontrekkenden” jaarlijks opgevolgd in de metingen voor PACT 2020 (cfr. 2. Omgevingsanalyse).

2. Regelgevingsagenda

Screen Flanders

Status van het initiatief: Lopend

1steprincipiële goedkeuring	2deprincipiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
20/04/2012	nee	nee	nee	nee	nee

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering:

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

nee

Andere:

Inwerkingstreding:

nee

Strategische investerings-en opleidingssteun

Status van het initiatief: Lopend

1steprincipiële goedkeuring	2deprincipiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
nee	nee	nee	nee	nee	nee

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering:

20/07/2012

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

nee

Andere:

Inwerkingstreding:

nee

Decreet ruimtelijke economie

Status van het initiatief: Lopend

1steprincipiële goedkeuring	2deprincipiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
ja	ja	ja	ja	ja	ja

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering:

ja

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

nee

Andere:

Inwerkingstreding:

Ja

Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 30 maart 2007 betreffende de Brownfieldconvenanten

Status van het initiatief: Lopend

1steprincipiële goedkeuring	2deprincipiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
ja	ja	ja	ja	nee	nee

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering:

ja

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

nee

Andere:

Inwerkingstreding:

nee

Besluit van de Vlaamse Regering (BVR) tot toekenning van steun aan kleine en Middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapbevorderende diensten.

Status van het initiatief: Lopend

1steprincipiële goedkeuring	2deprincipiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
nee	nee	nee	nee	nee	nee

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering:

nee

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

nee

Andere:

Inwerkingstreding:

nee

Economisch ondersteunings beleid Aanpassen decreet 2003 aan de ondertussen gewijzigde Europese regelgevingscontext

Status van het initiatief: Lopend

1steprincipiële goedkeuring	2deprincipiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
27/05/2011	27/05/2011	02/12/2011	20/12/2011	16/03/2012	27/04/2012

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering:

27/05/2011

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Nee

Andere:**Inwerkingstreding:**

27/04/2012

Ecologiepremie Ontwikkeling strategische ecologiesteun

Status van het initiatief: Lopend

1steprincipiële goedkeuring	2deprincipiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
04/05/2012	20/07/2012	nee	nee	nee	nee

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering:

nee

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Nee

Andere:**Inwerkingstreding:**

nee

Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het tweede Waarborg besluit van 18 Februari 2005, het Derde Waarborgbesluit van 27 mei 2005, het Vierde Waarborgbesluit van 27 maart 2009 en het Vijfde Waarborgbesluit van 16 december 2011 (garantie kortere procedures bij crisis en mogelijkheid differentiatiebeleid)

Status van het initiatief:

1steprincipiële goedkeuring	2deprincipiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
ja	/	nee	nee	nee	nee

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering:

ja

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Lopend (mb naar IF voor goedkeuring)

Andere: Inwerkingstreding:

nee

Ecologiepremie Ontwikkeling strategische steun voor demonstratieprojecten

Status van het initiatief: niet opgestart

1steprincipiële goedkeuring	2deprincipiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
--------------------------------	-------------------------------	----------------------------	------------------------------	-----------------------------------	-----------------------------

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering:

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

Andere:

Inwerkingtreding (datum txt):

Vijfde Waarborgbesluit (groene waarborg)

Status van het initiatief: Afgewerkt

1steprincipiële goedkeuring	2deprincipiële goedkeuring	Definitieve goedkeuring	Parlementaire behandeling	Bekrachtiging Vlaamse Regering	Publicatie in staatsblad
ja	ja	ja	nee	nee	ja

Goedkeuring conceptnota Vlaamse Regering:

ja

Implementatie (uitvoeringsbesluiten: nieuw initiatief, omzendbrief, ...):

ja

Andere:

afgerond

Inwerkingstreding:

ja

4. Opmerkingen Rekenhof

Het Rekenhof rondde in juni 2012 haar audit van het beleid van de Vlaamse overheid inzake startend ondernemerschap af. De audit focuste op de manier waarop de Vlaamse overheid de realisatie van haar beleid inzake startend ondernemerschap opvolgt. Hiertoe onderzocht het Rekenhof een aantal lopende maatregelen uit de regeerperiodes 2004-2009 en 2009-2014 die zich niet richten op specifieke beroepen en geheel of gedeeltelijk het stimuleren van startend ondernemerschap tot doel hebben. De meeste van de onderzochte maatregelen worden door de beleidsdomeinen Economie, Wetenschap en Innovatie, Werk en Sociale Economie en Onderwijs en Vorming uitgevoerd.

Het Rekenhof stelde daarbij vast dat “de Vlaamse overheid een duidelijk beleid heeft geformuleerd voor de stimulering van startend ondernemerschap”. De Vlaamse overheid heeft volgens het Rekenhof eveneens “een goed beeld van de output van de individuele maatregelen ten voordele van startend ondernemerschap, behalve wat het aspect efficiëntie betreft, en een behoorlijk zicht op de outcome van de maatregelen”. Het Rekenhof merkt hierbij op dat “evaluaties van het beleid in zijn geheel vooralsnog ontbreken”.

De voorbije jaren is er in het bevoegdheidsdomein Economie in eerste instantie gefocust op het in kaart brengen van, structureren en consolideren van de verschillende individuele maatregelen die het startend ondernemerschap trachten te bevorderen. Er werden tevens een aantal individuele maatregelen geëvalueerd. Sommige maatregelen vereisen echter, zoals het Rekenhof ook aangeeft, een langdurige inzet alvorens ze geëvalueerd kunnen worden. Bovendien is het op het vlak van ondernemerschap niet evident causale relaties tussen maatregelen en beoogde effecten aan te tonen. Dit maakt dat een evaluatie van het beleid in zijn geheel voorlopig nog niet aan de orde was.

De komende jaren zal er in de monitoring – en evaluatieoefeningen die betrekking hebben op het startend ondernemerschap waar mogelijk rekening worden gehouden met de door het Rekenhof geformuleerde verbeterpunten. Daarnaast wordt er in een globale evaluatie van het Actieplan Ondernemerschap voorzien voor 2013-2014 (zie 4.1 in deze beleidsbrief).

5. lijst afkortingen

AAAF:	Ark Angels Activator Fund
ANB:	Agentschap voor Natuur en Bos
AO:	Agentschap Ondernemen
ASO:	Algemeen Secundair Onderwijs
BAN:	Business Angels Netwerk
BBE:	Biogebaseerde Economie
BBP:	Bruto Binnenlands Product
BS:	Belgisch Staatsblad
CAG:	College van Ambtenaren-Generaal
CIP:	Competitiviteits- en InnovatieProgramma
CVO:	Centrum voor Volwassenenonderwijs
DLV_ALVB:	Departement Landbouw en Visserij/Afdeling Landbouw- en visserijbeleid
DUWOBO:	Duurzaam Wonen en Bouwen
EC:	Europese Commissie
EDRL:	Europese DienstenRichtLijn
EFMZV:	Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij
EFRO:	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
ELFPO:	Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling
ENA:	Economisch Netwerk Albertkanaal
EP-PLUS:	Ecologiepremie Plus
ESCO:	Energy Service Company
ESF:	Europees Sociaal Fonds
eTIC charter:	Gedragscode die vertrouwensrelatie tussen ICT-leverancier en KMO-klant wil versterken
EWI:	Economie, Wetenschap en innovatie
FEBELFIN:	Belgische Federatie van de Financiële Sector
FINEXPO:	Exportfinanciering
FINMIX:	FinancieringsMix
FISCH:	Flanders Strategic Initiative for Sustainable Chemistry
FIT:	Flanders Investment and Trade
FVIB:	Federatie voor Vrije en Intellectuele Beroepen
GEM:	Global Entrepreneurship Monitor
GIS:	Geografisch Informatiesysteem
IBBT:	Interdisciplinair Instituut voor Breedband en Technologie
ICT:	Informatie- en CommunicatieTechnologie
IE:	Intellectuele Eigendom
ILVO:	Instituut voor Landbouw en Visserijonderzoek
Innotek:	Innovatie-, Technologie- en kenniscentrum
IV:	Departement Internationaal Vlaanderen
IWT:	Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie
KBO:	Kruispuntbank van Ondernemingen
KeFIK:	Kenniscentrum voor financiering van de KMO
KKP:	KoopKrachtPariteiten
KMO:	Kleine, Middelgrote Ondernemingen

LCA:	Life Cycle Assessment
LED:	Laagdrempelige Expertise-en Dienstverleningscentra
LNE:	Departement Leefmilieu, Natuur en Energie
LTL:	Limitatieve TechnologieLijst
LV:	Departement Landbouw en Visserij
MIC Health:	Media Innovatie Centrum
Minaraad:	Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
MVO:	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
NGO:	Niet-gouvernementele organisatie
NIB:	Nieuw Industrieel Beleid
OCI:	Overleg Creatieve Industriën
OESO:	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OP:	Operationele Programma's
OV:	Departement Onderwijs en Vorming
OVAM:	Openbare Vlaamse AfvalstoffenMaatschappij
OVG:	Ondernemersvriendelijke Gemeente
O&O:	Onderzoek & Ontwikkeling
POM:	Provinciale OntwikkelingsMaatschappij
POP:	Persoonlijk Ontwikkelingsplan
PBB:	Preventief Bedrijfsbeleid
PMV:	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
REG:	Rationeel Energie Gebruik
RSS-Feed:	Really Simple Syndication/eenvoudige gelijktijdige publicatie
RWO:	Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed
SALV:	Strategische Adviesraad voor landbouw en Visserij
SERV:	Sociaal Economische Raad
SIOS:	Strategische Investerings-en Opleidingssteun
SME:	Small and Medium Enterprises
STEM-actieplan:	Science, Technology, Engineering and Mathematics
SVR:	Studiedienst Vlaamse Regering
TEA:	Total Entrepreneurial Activity
TINA-fonds:	Transformatie, Innovatie en Acceleratie Fonds
TSO:	Technisch Secundair Onderwijs
UNIZO:	Unie Zelfstandige Ondernemers
VDAB:	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VEA:	Vlaams Energieagentschap
VESOC:	Vlaams Economisch en Sociaal Overlegcomité
ViA:	Vlaanderen in Actie
VITO:	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VK:	Verenigd Koninkrijk
VLAJO:	Vlaamse Jonge Ondernemingen
VLEVA:	Vlaams-Europees Verbindingsagentschap
VLM:	Vlaamse Landmaatschappij
VLOOT:	Vlaamse Overkoepelende Organisatie van Technologieverstrekkers
VLUHR:	Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad
VMM:	Vlaamse Milieumaatschappij

VOET:	Vakoverschrijdende Eindtermen
VOKA:	Vlaams Netwerk van Ondernemingen/Kamer van Koophandel
VON:	Vlaams Ondernemerschapsbevorderend Netwerk
VSDO:	Vlaamse Strategie voor Duurzame Ontwikkeling
VSGB:	Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel
VVSG:	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WIP:	Werkgelegenheids- en Investeringsplan
WKK-certificaten:	WarmteKrachtKoppeling-certificaten
WSE:	Departement Werk en Sociale Economie
ZinZo:	Zin in Zelfstandig ondernemerschap